

A NYUGATI KERESZTÉNYSÉG LEGKELETIBB ŐRHELYÉN

Márton Áron püspök és a csíksomlyói búcsúra vonuló zarándokok 1946-ban
(Andory Aladics Zoltán színes Agfa diapozitívra készült archív felvételei)

Márton Áron beszéde a csíksomlyói búcsún, 1946-ban

Krisztusban Szeretett Híveim!

A katolikus székelység ősi szent helyén – mely egyben a nyugati kereszténységnek is egyik legkeletibb őrhelye – gyűltünk össze, hogy apáink példájára Isten Szent Anyja előtt hódolatunkat bemutassuk, és magunkat és gyermekeink jövőjét az Ő hatalmas pártfogásába ajánljuk. Zarándok-csapatok vannak jelen Erdély távoli vidékeiről is. A Székelyföld népe pedig az ősi parancsnak engedelmeskedve tömegében kelt útra most is. Mezei ösvényeken, erdei csapásokon és minden úton napok óta templomi zászlók vonulnak, s a búcsúsok fölött, mint láthatatlan zászló hímes szövete: imák tömör hangja, bűnbánati zsoltárok panaszos dallama, a Mária-énekek üde csengése száll és követi a szélben lengő lobogókat. Így járnak ide a nemzedékek századok óta. Ugyanazokon az ösvényeken, csapásokon és utakon; és ugyanazokkal az imákkal, énekekkel, áhítat-gyakorlatokkal. Itt imádkoztak apáink, amikor visszaverték az ősi katolikus hit ellen fegyverrel felvonuló fejedelmet. Itt kérték az égi segítséget, amikor őrhelyeiket, asszonyaik és leányaik becsületét, a maguk és fiaik szabadságát kellett megvédelmeznük a keletről hajdan gyakran fenyegető ellenség ellen. Ide zarándokoltak a kitartás kegyelméért, valahányszor elemi csapások sújtották, avagy az emberi önkény megalázásai és igazságtalanságai alatt lélekben kifáradtak. És ide jöttek árvaságukban is, hogy Istent engesztelve és Mária támogatását kérve fogjanak hozzá feldúlt életük újjáépítéséhez.

A nagy háború megrázott, és megtisztította látásunkat. Ma egységesebben és előbb hittel, mint bármikor, Istennel és Krisztus által meghirdetett igazságok szikláján és alapjain készülünk felépíteni a jövőt. A magunk életében olyan társadalmi rendet akarunk, amely Isten gondolatának megfelel. Olyan társadalom a célunk, amely elismeri, tisztelben tartja és védi a keresztény házasság szentségi jellegét, felbonthatatlanságát és Istentől rendelt célját; amely a munkás számára elismeri és tisztelben tartja a tisztességes családi bérhez, a vélemény szabad nyilvánításához és az emberi életfeltételekhez való jogot; olyan társadalomban kívánunk élni, amely

kizárja az emberi önkény érvényesülését; amely igazságos törvényekkel és azok igazságos végrehajtásával biztonságos jogrendet tart fenn; és amely megvédi minden polgár elidegeníthetetlen jogát minden emberi hatalom támadásával szemben. Tudjuk – mert tapasztaltuk –, hogy nincs rendezett emberi élet, ha nem igazodik az Istentől adott rendhez. Ezért választottuk a téveteg emberi elme találmányai helyett az Isteni Bölcsesség biztos útját.

Sorsunkat azonban másik oldalon a világ hatalmasságai tartják kezükben. S amikor mi a jog, a rendezettebb, igazságosabb, emberibb jövő kialakításán gondolkozunk, aggódva figyeljük, hogy vajon a föld hatalmasai mit terveznek felőlünk? A háború alatt és után felelős vezető személyiségek ajkáról – nem egyszer közös megbeszélés eredményeként – biztató nyilatkozatok hangzottak el. Az igazságos és tartós békét ígérték. S bízunk abban, hogy ez alkalommal csakugyan a melőzhetetlen erkölcsi elvek alapján – és nem hatalmi politikai szempontok szerint – döntenek. 1946. május 7-ig a párizsi határozatról kiadott ellentétes közlemények megzavarták ezen hitünket. A határozat tulajdonképpeni jelentését ma sem ismerjük. S nem ismerjük a hatalmak további terveit sem. Az a keserű csalódás azonban, mely a hírek hatása alatt a lelkeken erőt vett, és amely sokakat már a kétségbeesés örvénye felé sodort; továbbá az a támadó gyűlölet, mely ugyanarra a hírre a másik oldalról ellenünk újult erővel fellángolt, kötelességünkkel teszi, hogy aggodalmunknak hangot adjunk.

XII. Pius pápa már a háború alatt ismételt felhívta a világ figyelmét a béke nagy művének erkölcsi feltételeire. „Az igazság – mondja az 1941. évi karácsonyi beszédében – csak az erkölcsi törvények változhatatlan szikláján épülhet.” Ugyan ebben a beszédében az igazságos és tartós béke egyik feltételét így fogalmazza meg: „Az erkölcsi elvekre épült új rendben nincs helye a nemzeti kisebbségek nyílt vagy rejtett üldözésének, kulturális vagy nyelvi sajátosságai elnyomásának, gazdasági képességük akadályozásának, természetes szaporodási képességük csökkentésének.”

(folytatás a 4. oldalon)

Kiáltvány a Székely Szabadság Napján

Ma, 2016. március 10-én, a marosvásárhelyi Postaréten, a székely vértanúk emlékművénél a Székely Szabadság Napján összegyűlt székelyek, a jog és a demokrácia útját járva következetesen kinyilvánítjuk akaratainkat: igényeljük Székelyföld területi autonómiáját! Ezt tesszük velünk ma a támogatásunkra idesereglett erdélyi magyar közösségek képviselői, és szerte a nagyvilágban mindazok, akik megértették a Székely Szabadság Napjának üzenetét: számunkra ez a nap nemcsak vértanúinkra, történelmi példaképeinkre való közös emlékezés napja, de az összetartozásé, a jogkövetelésé is, amely csakis a nemzeti önrendelkezés jegyében fogalmazódhat meg.

Jogos követeléseinket mindaddig fenntartjuk, amíg Székelyföld státuszát megnyugtató módon törvény nem garantálja.

Ismételten kénytelenek vagyunk megállapítani:

Románia nem tartja be önként vállalt nemzetközi kötelezettségeit, kiemelt figyelemmel az Európa Tanácshoz való csatlakozáskor vállalt, a tanács 1201/1993 számú ajánlásának teljesítését;

Románia nem tartja tiszteletben a Kisebbségi Keretegyezményben és a Kisebbségi és Regionális Nyelvek Európai Chartájában foglalt kötelezettségeit;

Románia nem veszi figyelembe az Európai Unió javaslatát, amikor regionális reformot, az ország közigazgatási átalakítását tervezi.

Románia nem veszi figyelembe saját állampolgárainak demokratikusan ki-

nyilvánított akaratát. Mi több, a hatóság nyílt vagy burkolt formában támadja közösségünk választott vezetőit, szimbólumainkat, tényleges és szimbolikus gesztusokkal, megkérdőjelezhető jogi eljárásokkal, a diktatúrára jellemző intézkedések egész sorával kíván félelmet kelteni, eltántorítani követeléseinktől. Korlátozza a szólásszabadságot, a szabad gyülekezéshez való jogunkat.

Székelyföld területi autonómiája olyan közjogi intézmény, amely – szervesen beépülve az ország közigazgatási átalakításának folyamatába – megteremti az itt élő, őshonos székely-magyar többségi kollektivitás számára a teljes és tényleges egyenjogúság feltételeit. Az autonóm régió az állam és a kollektivitás között elhelyezkedő, demokratikusan választott testülettel rendelkezik, az önkormányzat hatásköreit gyakorolja, illetve államhatósági jogosítványokkal is bír. Teszi mind ezt Székelyföld területén élő minden nemzeti közösség nevében és érdekében.

Székelyföld jogi státuszának rendezéséért párbeszédet és együttműködést akarunk a román kormánnyal, a helyi közösségek szabad akaratának, az állampolgárok közti szolidaritásnak és a konstruktív együttműködésnek messzemenő figyelembevételével. A nyílt és őszinte párbeszédre azért is van esély, mert Székelyföld területi autonómiája nem sérti Románia területi egységét és állami szuverenitását, nem sérti a Székelyföldön élő román és más nemzetiségű polgárok érdekeit, sem Románia alkotmányát. A párbeszéd elutasítása ezzel szemben a szélsőségek megjelenését bátorítja.

Mindezek szellemében követeljük:

A történelmi Székelyföld alkosson sajátos hatáskörökkel felruházott önálló fejlesztési és közigazgatási régiót!

Ezen közjogi státuszt szavatolja Székelyföld autonómiájának statútuma!

A statútum elfogadása érdekében a kormány kezdjen párbeszédet Székelyföld jogállásáról a székely nép legitim képviselőivel, a Székely Nemzeti Tanáccsal és a székely önkormányzatokkal!

Románia kormánya maradéktalanul tartsa tiszteletben a Románia és Magyarország között kötött, a megértésről, az együttműködésről és a jószomszédságról szóló szerződést, különös tekintettel a 15/9 szakaszra, amelyben a felek vállalják, hogy tartózkodnak minden olyan gyakorlattól, amely megváltoztatná a nemzeti közösségek által lakott régiók nemzetiségi összetételét!

Teljes és tényleges szabadságot és egyenlőséget akarunk Székelyföld minden lakosának! Autonómiát Székelyföldnek, szabadságot a székely népnek!

Marosvásárhely, 2016. március 10.

Nem vagyunk ellenségei Romániának

Izsák Balázs felszólalása a „Helsinki 40 – Strasbourg 20 konferencián”

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Amikor a helsinki értekezletről és a helsinki folyamatról beszélünk, akkor nekünk, erdélyi magyaroknak a helsinki értekezlet megállapodásainak betartását ellenőrző madridi konferencia jut eszünkbe. Ennek oka, hogy 1982 szeptemberében fiatal erdélyi magyar értelmiségiek egy csoportja – akik egyben az egyetlen romániai szamizdat folyóirat szerkesztői is voltak – egy memorandummal fordult a madridi utókonferencia résztvevőihöz. Annak idején a Szabad Európa Rádió adásaiból értesültünk arról, hogy a költő Szócs Géza nevével fémjelzett csoportosulás szembe mert fordulni a Ceaușescu diktatúra elnyomó gépezetével, és a romániai magyarság jogfosztottságáról tájékoztatta a világ közvéleményét.

A fenti dokumentum egy programjavaslatot is tartalmazott, amely leírta azokat a tennivalókat, amelyek demokratikusan és méltányosan oldották volna meg a helyzetünket.

Nem véletlen, hogy a Székely Nemzeti Tanács elnökeként ezen a konferencián feleleveníttem az 1982-es évnek ezt az eseményét. A testület, amelynek az élén állok, több mint egy évtizede küzd a jog és a demokrácia eszközeivel Székelyföld autonómiájáért. Az említett programjavaslat célként fogalmazta meg: nyerjen Székelyföld újból – ezúttal valódi és egész területére kiterjedő – autonómiát. El kell mondanom Önöknek, hogy 25 évvel, a Ceaușescu rendszer bukása után, az a Románia, amely tagja az Európai Uniónak, és hirdeti, hogy aktívan részese a helsinki folyamatnak, éppen úgy üldözi Székelyföld autonómiájának a gondolatát, mint 1982-ben Ceaușescu diktatúrája. Sajnálatos módon ma is érvényes, amit 1982-ben az Ellenpontok szerkesztői leírtak: „Az államhatalom, mint rejtőzködő ellenséghez viszonyul hozzánk... A biztonsági szerek terrorja napirenden van.”

Szeretném, ha mindenki megértené, hogy mi, az autonómiának elkötelezett székelyek, nem va-

gyunk ellenségei sem Romániának, sem a román népnek. Azt szeretnénk elérni, hogy a helsinki folyamat a demokrácia olyan elmélyülését hozza meg Romániába, amely természetessé teszi az autonómiák európai gyakorlatának a meghonosodását. Ha ez megtörténik, ha valóra válik az Ellenpontok szerkesztőinek az álma, akkor elmondhatjuk, hogy Romániában valóban végbement a rendszerváltás. A helsinki értekezlet 40-ik évfordulóján, a kisebbségi keretegyezmény elfogadásának 20-ik évfordulóján azt várjuk az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezettől és az Európa Tanácstól, hogy küldetésüknek megfelelően vállaljanak szerepet ebben a folyamatban, és pedig sokkal aktívabban, hatékonyabban, mint azt eddig tették.

Köszönöm, hogy meghallgattak!

(Elhangzott 2015. november 27-én, Budapesten.)

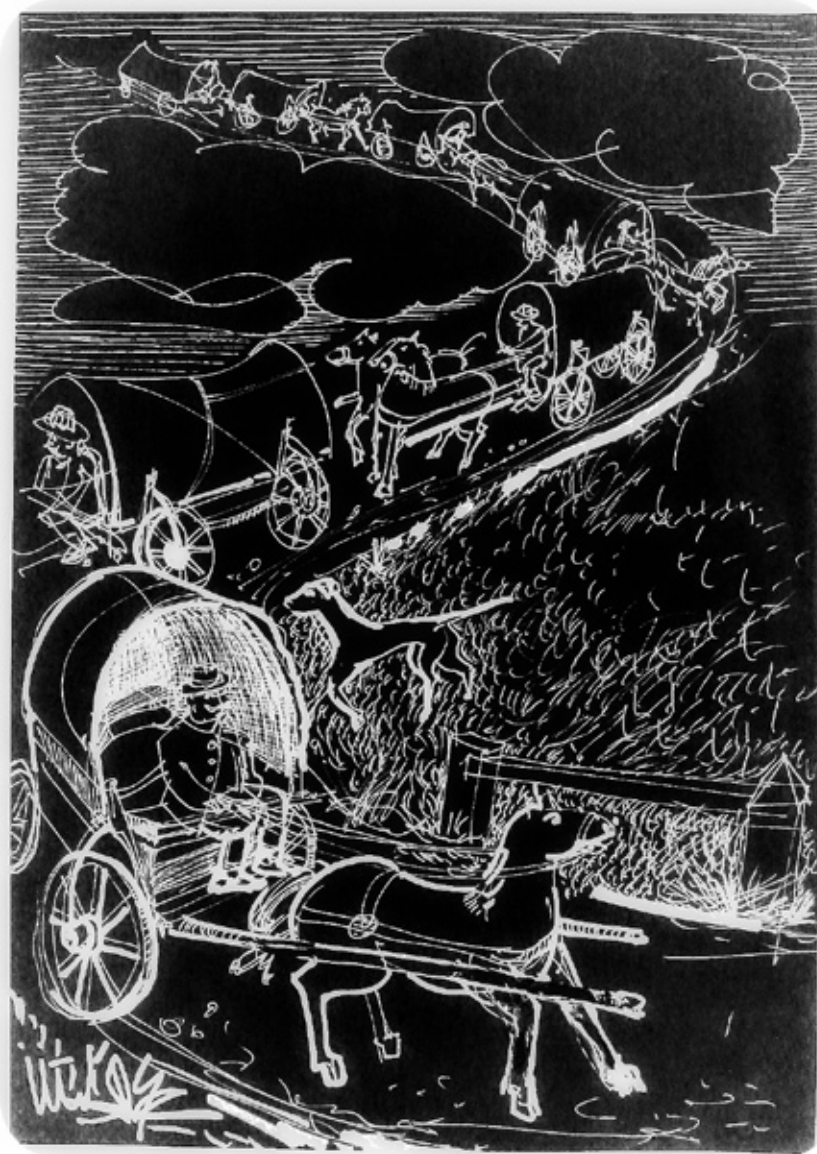
„Akkor lehet polgári engedetlenségi akciót kezdeményezni, ha olyan veszélyhelyzet áll fenn, amely ellen már nem lehet a szokásos demokratikus és választásokon alapuló módszerekkel felvenni a harcot.” John Rawls

Illyés Gyula

Csángók

Kíváncsotam a csángókhoz,
a künnrekedt pusztázókhoz,
Bukovinát sose láttam,
bele mégis visszavágytam.
Vissza, mint a gyerekkorba,
abba az őskori honba.
Istensegíts, Hadikfalva
volt álmaim birodalma.
Megindulván Napkeletnek,
ott pihentem volna egyet,
onnan léptem volna beljebb,
oda, hol a mese erjed.
Keletre, még keletebbre,
a sűrű nyelv-rengetegbe,
őseim Atlantiszába,
Kőrösi Csoma nyomába.
Mentem volna, sose mentem.
Ők indultak meg helyettem.
Nyikorgó nagy szekértábor
nesze kél az éjszakából –
Nyúlik messze a sík éjbe
kocsisereg lámpafénye;
sorban, hosszan, mintha házak,
utcasorok vonulnának.
Tejútnyi csillaggal mintha
Csaba népe térne vissza.

Utó Gusztáv illusztrációja

Zárkóznak be a parasztok:
ez a székely mindent ellop...
Gomolyagként kibomolva
tekerül le Hadikfalva.
Futó fonál az orsóról:
Istensegíts egy szekér-sor.
Hazátlan a hontalanhoz,
lemegyek a népfolyamhoz,
mint valami folyam-szálon
álldogálok az útfélen.
Maguk húzzák a szekeret,
Rínak rajta a gyerekek.
Ver az eső, sehol egy ház;
ilyen volt a népvándorlás.
Török a tej-kukoricát,
a szilvát a palánkon át;
zendül rájuk ebugatás –
ilyen volt a honfoglalás.
Nézi a nép a menőket,
követi majd holnap őket.
Ez keletre, az nyugatra,
nyüzsög a nép, mint a hangya.
Szól az ágyú kelet felől,
feldörög rá nyugat felől;
ide-oda a csapdában
fut a magyar a honában.

Ferenczes István

Búcsúzóban (Márton Áron utolsó fényképe alá)

Sírni kellene, lehunytt szemmel, hangtalan zokogni,
ahogyan csak az árvák tudnak az üresen maradt házban,
sírni, sírni, sírni kellene Márton Ágoston s Kurkó Julianna
esendő fia előtt, amint Mária titkos értelmű rózsái közé készül
hullani, mögötte, az eltévedt, orgyilkos golyók által kilyuggatott
levegő
kráttereiben fehér pillangók, tiszavirágok, százszorszépek,
a betlehemi
jászol kisedének angyalokai lebegtetik lelkét, föl az erdélyi
harangok légszomjas kelyhébe, ó, Erdély, te infarktus
utáni szív, megnagyobbodott, aritmiás, Isten időmértéke szerinti,
olykor alig dobbanó szív, száz év annyi, mint egy perc, ki-kihagy,

leáll, aztán felsikolt, akárcsak az övé, állni látszik az idő, pedig
csak ősz jön Szent Mihály lován, viszi a hiábavaló háborúkat,
Doberdó repeszgránátjainak stigmáit, a szétszaggatott hazát,
egyházmegyét, közönséges kirablását a templomnak s az iskolának,
az aszályba száműzött népre zúdított sarcokat, a csavaros bilincset
a szederjesre dagadt csuklókon, a rabláncok katatón zörgéseit,
a mondvacsinált, törvényszéki cirkuszokat, az életfogytiglani
kényszermunkát az országbitorlók szertelenre képzelt hazájának
elárulásáért, és még tengernyi vád a hazugságok pöcegödreből,
és a betonhideg börtönök örökkévalósága, kőpriccs
a kübli szomszédságában, ezernyi cselszövés, hivatalok cinikus
packázásai, álszent humanizmus a kényszerlakhelyek körül,
poloskák inváziója a lehallgatható repedésekben, spiclihadak,
aj, hány
és hány buzgómócsing, álegyéniség hitte magát fontosnak általa,
akiben
mindenek ellenére sem hatalmasodott el a gyűlölet, akinél
megbocsátásra leltek a pribékek is, mert szent volt,
szent, szent már életében, túl van ő már a huszadik század minden
gyalázatán, talmi hatalmak siralomházain, mint az Egyesítő
mészakő-
morzsalékai csorognak arcáról a múltak s hívságai a teremtet
világnak,
halhatatlan lelkeért még harcol a test, a fájdalomnak kegyetlen
orgiája,
hát legyetek irgalmatlanok, ne adjatok morfiumot,
tisztá öntudattal akarom kimondani, circumdederunt me,
a világ legtisztább mondatát: „Édesanyám, édesanyám...”

Csíkszereda, 2015. szeptember

➤ „A román fennhatóság alatt élő magyarság helyzete nem felel meg azoknak a nagy erkölcsi követelményeknek, melyeket az Egyesült Nemzetek Alapokmánya a békés együttélés rendezőelveiként megjelölt.” Márton Áron

Márton Áron beszéde a csíksomlyói búcsún, 1946-ban

(folytatás az 1. oldalról)

Nekünk is jogunk van azt kérni, hogy ilyen szenvedéseknek ne vessenek alá. Több mint 25 éves kisebbségi életünk alatt megtapasztaltuk a politikai és gazdasági elnyomás nyílt vagy rejtett rendszereit és különböző fokozatait, folyamatos és egyre súlyosabb küzdelemre kényszerültünk kulturális és nyelvi értékeink megvédéséért; s a politikai, gazdasági és társadalmi helyzet, mely osztályrészünk lett, komoly akadályt vetett népünk természetes szaporodása elé is.

Nem vállalhatjuk többé ezt az igazságtalan és megalázó helyzetet. És kérjük: ne kényszerítsék ezt reánk azok sem, akik a sorsunk fölötti döntés jogát maguknak tartják fenn.

A Szentatya említett beszédében a nemzetek közötti rend első alapfeltételét a nemzetek szabadságának és integritásának biztosításában jelöli meg. Az erkölcsi elvekre épült új rendben – mondja ismét – nincs helye más nemzetek szabadsága, nemzeti integritása és biztonsága megsértésének, bármilyenek legyenek is területi kiterjedés és védelem szempontjából.

Az Egyesült Nemzetek népei, attól az elhatározástól vezetve, hogy megmentse a jövő nemzedékét az újabb háború borzalmaitól, szintén hitet tettek az alapvető emberi jogok, az emberi személy méltósága, valamint a kis és nagy nemzetek egyenjogúsága mellett.

Az Egyesült Nemzetek népeinek ez a hittétele az alapvető emberi jogok mellett megegyezik azokkal a sarkalatos elvekkel, melyeket a Szentatya sürget a népek javára... Ezekre az általánosan elismert és megtámadhatatlan erkölcsi tételekre hivatkozva kérjük az igazságot a magunk számára is. A San Franciscóban aláírt alapokmány az Egyesült Nemzetek célját a nemzetek közötti béke megvalósításában és megtartásában látja; ezt a nagy és nemes célt – más eszközök mellett – elsősorban a nemzetek egyenjogúságának és önrendelkezési jogának tiszteletével lehet elérni.

Úgy hisszük, nem tévedünk és nem túlozunk, ha a magunk ügyét összefüggésbe hozzuk az európai béke sorsával. A történelem bizonyítja, hogy „ezek a békeszerződések, amelyeket az erkölcsi követelményekkel és igazi politikai bölcses-

séggel ellentétes szellemben és feltételekkel kötöttek, mind rövid életűek voltak és szomorú következményekkel jártak” (XII. Pius). A mostani háború dúlásai pedig sokkal nagyobbak, semhogy az emberiség elbírná egy meghiúsult béke újabb pusztításait. S a mi ügyünk igazságos elintézése nélkül repedés lesz a béke épületében.

Lengyelország második felosztása után mondotta a neves francia Cratry atya: „Európa Lengyelország felosztása óta a halálos bűn állapotában van”. Az egymásra következő két háború mérhetetlen pusztításai arra engednek következtetni, hogy Európát valóban a saját bűnei verik. S nyomhatja Európa lelkiismeretét a mi nemzetünk sorsa is. Nemzetünket a múlt háború után négy országra osztották szét. Sok szenvedés, amit ennek a népnek azóta magára kellett vennie, ennek a hatalmi intézkedésnek a következménye. Tudjuk, hogy a népek nagy családjával szemben elhanyagolható, sőt! elpusztítható mennyiség vagyunk, de a kis népek nagy szövetségese a megsértett erkölcsi rend, és ez bosszút állhat értünk is.

Szabad emberhez és szabad néphez méltó életet kívánunk élni, mert ehhez Isten-adta jogunk van. Kicsiny nép vagyunk, de kicsinységünk ellenére is a tartós békére vágyakozunk, és az új rend fölépítésére készülő népek családjának hasznos tagjai kívánunk lenni. A múltkori békeszerződésnél az önrendelkezés jogán számos népnek tették lehetővé, hogy fajtestvéreivel együtt és egy államban éljen; tőlünk akkor ezt a jogot megtagadták.

Igazságunk tudatában és a változatlan természeti és isteni törvények alapján kérjük azokat, akiknek fölöttünk hatalma van – minden hatalom onnan fölülről adatott! –, ne feszítsék népünket egy újabb ítélettel a régi keresztre.

Krisztusban Szeretett Híveim! Aggódtak a hatóságok, hogy nyílt politikai tüntetések lesznek. De Ti imádkozni jöttetek ide, s én épültem azon példás fegyelmen, amelyet útközben tanúsítottatok. Ugyanilyen fegyelmezetten térjete vissza.

A püspököknek azonban meg kellett hallania híveinek nagy aggodalmát, és ki kellett mondania azt, amit nekik nincsen szabadságukban kimondani. Az a százezres tömeg, amely tegnap és ma itt hullámozott, és a többi százezrek, akik ezeket hazulról lélekben kísérték, ezért is imádkoztak.

Ez azonban nem politika. Itt az életünkről van szó! S az emberi élethez az Istentől nyertünk jogot. Az önmagunk becsülete és a jövő nemzedékek sorsáért reánk háruló felelősség követeli, hogy jogaink védelmében tiltakozzunk egy igazságtalan ítélet kimondása és végrehajtása ellen. A Mindenható Isten áldása és Nagyasszonyunk védelmező jósága legyen veletek!

(Az iratot közli P. Szőke János: Márton Áron. Budapest, 1990, Szent Márton Alapítvány, 458–462)

Tudjuk, hogy ők tudják

A volt miniszterelnök múlt év első felében kijelentette, a politikusok tisztában vannak, hogy őket lehallgatják, miként ő is tudatában van ennek, de reméli, hogy csak a hangját figyelik, s életét, mindennapjait éppen nem rögzítik kamerák, bár otthon csak a kutyájával s gyermekeivel beszél (a sorrend hiteles). Ennél tovább nem érdekel, hogy miként hallgatják le vagy filmezik a miniszterelnökök mindennapjait. Az sem, hogy engem mennyire követnek a hatóságok, ezért kapják a fizetésüket – a mi adónkból –, pusztán azt sajnálom, hogy ekkora energiát fordítanak egy közember minden mozgásának figyelésére. Egy közemberére? Dehogy, igen sokunkat követnek.

Tavaly március 10-re, a Székely Szabadság Napjára készülünk. 9-én felhív valaki telefonon, hogy lovakkal fognak jönni. Elmagyarázom neki, hogy a bejelentésben ez nem szerepelt, s kellemetlensége származhat belőle, no meg bírság, s lehet nekem is. Ő hajthatatlan, így ráhagyom. Másnap csenget, hogy szóltam a csendőrségnek? Én meg vissza, hogy természetesen nem, de hát ott állt egy duba a kapuja előtt csendőrökkel, s nem engedték az udvarról ki az éppen díszbe öltözött, indulni készülő lovasokat. Lehallgatták a beszélgetést, s intézkedtek.

Megbeszélésre gyűlünk össze néhányan olyan helyen, hol nincs telefonjel. Sűgom korábban a ház tulajdonosának, hogy tegyen valami rejtett jelt az ajtóra, mert biztos be fognak menni, s lehalla-

tó készüléket szerelnek. Nem foglalkozott vele, de érkezésünk előtt döbbsen látta, hogy az asztalt otffelejtték, vagy szándékosan otthagyták a vilanyóra alatt. Beépítették a kis szerkentyűt. Nem lepődött meg senki, mert mi tudjuk, hogy ők tudják, miként ők is, hogy mi szintűgy. Mesélni meg lehetne hasonló történeteket, nekem is, másnak is bőséggel. Hála a volt miniszterelnöknek, ő bugygyantotta ki belőlem, de azt is, hogy mindez semiben sem befolyásol, végezzük a munkánkat továbbra is, s eszünkbe sem jut ettől rettegni. Persze, ezt is tudják... Mert mi nem lopunk, nem csúszó-pénzezzük, hanem elkötelezettségünknek élünk, s ez lehet, hogy ebben az országban igen nagy bűn.

Gazda Zoltán

„Isten magyarnak teremtett, s természetesen fajtestvéreimnek sorsa és sorsának alakulása iránt nem lehetek közömbös.” Márton Áron

Szubjektív jelentés Székelyföld fővárosáról

Bolond kisváros

Nem könnyű, szinte lehetetlen elfogulatlan véleményt mondanom Vásárhelyről – feltéve, hogy ragaszkodom az őszinteséghez. Állíthatnám én is – mint a hasonló dolgozatok szerzőinek zöme –, hogy a világ legjobb helye, sőt: a közepe. Ami akár igaz is lehetne... Maradjunk tehát annyiban: kinek-kinek – neveltetése, etnikai és felekezeti hovatartozása, világnézete, politikai meggyőződése függvényében – mást és mást jelent e város.

Hogy milyen változatos Marosvásárhely megítélése az olyan írók műveiben, akik születésük vagy egyéb kapcsolataik folytán valamiképpen kötődtek, kötődnek a városhoz, az Tolnai Lajos, Petelei István, Molter Károly, vagy a kortárs Vári Attila, Sebestyén Mihály, Kovács András Ferenc – hogy csak a hozzám közelebb állókat soroljam – ide illő írásaiból ismerhető meg. Mennél szubjektívebb egy-egy vallomás, annál hitelesebb, mélyebb kor- és kórképet fest a valóság egy-egy szeletéről... Az olvasó számára mindenképp.

Fortélyos félelem igazgat

Vásárhely már csak a második világháború óta eltelt évtizedekben is lényeges változásokat élt át. A száz évvel ezelőtti „bolond kisváros” pedig már alig ismerhető fel a maiban. A kor rányomta bélyegét a településre – ami szinte természetes. Csak az a baj, hogy a kór is nyomot hagyott rajta. Főleg a városalakókban.

Korosztályom életét meghatározták a 80-as évek Romániájának szürke, nyomasztó, reménytelen mindennapjai. Az etnikai homogenizáció jelszava alatt a magyarság rendre kiszorult minden honnan. Rendre érvénytelennek bizonyultak azok a pedagógusi figyelmeztetések, amelyek röviden így foglalhatók össze: nekünk, magyaroknak nem elég, ha annyit produkálunk – az élet minden területén, mindenben, ami mérhető és ami nem –, mint román versenytársaink, nekünk kétszer olyan jól kell teljesítenünk, hogy bizonyítsuk: helyettesíthetetlenek vagyunk. Nem voltunk azok. Sőt, a hatalom egyre nyíltabban adta tudunkra: nem kívánatosak vagyunk.

Aztán – sokak számára váratlanul – bekövetkezett a Ceaușescu-rendszer bukása is.

Egyetlen baja van: hogy lakott...

Vásárhely számomra is könnyen lehetett volna a világ közepe, nem rajtam múltott, hogy nem lett. Mint ahogyan Tomcsa Sándoron sem, hogy Udvarhely nem vált New Yorkká. Hogy tulajdonképpen mivé is vált az egykori Székelyvásárhely, tetszik-e nekünk vagy sem, s ha nem, miért, arról kinek-kinek megvan a maga szubjektív véleménye. Nekem is.

Akkor milyen város is ma Marosvásárhely? Egyesek szerint egyetlen baja van: hogy lakott. Ezt legelőször az 1990-es márciusi magyarellenesség pogrom utáni össznépi kijózanodás,

az illúzókkal való leszámolás pillanataiban éreztem. Akkor a remény halt meg bennem. Úgy tűnt: végérvényesen. Hetekig álmatlanság gyötört, kerültem az embereket, a véletlen találkozásokat azokkal az ismerősökkel, egykori kollégákkal, szomszédokkal, akik a másik oldalon „harcoltak”. Éjszakánként órákig róttam a város elnéptelenedett utcáit, hosszasan nézelődtem, gyönyörködtem a régi, ismerős épületekben. Az épített örökséget a magaménak éreztem, a „személyzettel” viszont sehogy sem akaródzott közösséget vállalni. Azzal van máig a legnagyobb bajom.

Lejtőn

A közbeszédben meghonosodott szóhasználat szerint Marosvásárhely frontváros. Mármint a magyar jogkövetelések szempontjából. Ebből következően ami itt történik – vagy nem történik –, az meghatározza az egész erdélyi magyarság hangulatát, közérzetét. Aki pedig nyitott szemmel jár-ke, az érzékelheti: a magyarok közérzete, hangulata nem jó. Sem Marosvásárhelyen, sem másutt.

Köztudott: a város a román terjeszkedés legfontosabb célpontja volt az utóbbi fél évszázadban, s az most is. Ennek ellenére az ezredfordulóig megőrizte magyar többségét. A '89-es politikai fordulat után egy ideig úgy tűnt, hogy Vásárhely az erdélyi magyarság szellemi, gazdasági és politikai központjává válhat. Ezt a lehetőséget politikai képviselte, helyi és országos vezetői eljátszották. Most pedig vagyunk, ahol vagyunk.

A fordulópontot, ahonnan elindultunk a lejtőn, a központilag generált és levezényelt márciusi magyarellenesség pogromot követő, a becslések szerint mintegy 15 ezer embert érintő tömeges kivándorlás jelentette. Az ezredfordulóra az etnikai arányok átbillentek a románság javára. Akkor veszett el jó hosszú időre a polgármesteri szék, került kisebbségbe a városvezetésben a magyar képviselő.

Marosvásárhely elveszett?

Nem is olyan régen történt. Székely város-e Székelyföld egykori fővárosa, Marosvásárhely? – tették fel a kérdést egy alternatív történelemkönyv vásárhelyi bemutatóján. „A vásárhelyi magyar lakosság származását tekintve világos, hogy többségében ma már nem székely származású” – vélekedett a témában jártas kiváló szakember. A kérdést tehát megválaszolhatnánk akár egyszavas kijelentéssel is...

Mégis azt mondom, talán helyénvalóbb lenne elgondolkodni azon, különösen az utóbbi időben napirenden tartott, s olykor nyilvánvalóan erőltetett, az ország területi-közigazgatási újrarendezésére vonatkozó szándék kapcsán, hogy a földrajzilag Kolozsvár és Székelyudvarhely közötti félúton fekvő egykori Székelyvásárhely merre sodródik: a tömbmagyarság vagy a szórvány felé?

Szentgyörgyi László

Csíki András

Székely passió

„...Ételembé mérget tettek, szomjúságomban ecettel itattak” (Zsolt. 69:21).

El kell hazudni,
hallgatni, letagadni
ezt a vérvörös semmivé tünést?
Ezt a részvétlen retust,
ezt a visszfény nélküli
nemébredést, ezt az
árnyékok összemocskoló
állónapi kereszthalált?
El kell hazudni,
hallgatni, letagadni,
visszanyelni a kiáltás
fullasztó kezdőhangjait?
Hazudni, hallgatni,
tagadni kell?

EMBER!

Vonalaink átrajzolják,
szavainkat beszakítják,
szívünket dobnak varrják,
hűségünket megordítják,
hűlt helyünket sóval szórják,
szeretõnket kitanítják,
éjjel-nappal bújnák,
éjjel-nappal fújják
a mennydörgés görbe kürtjét!

➤ „...a polgári engedetlenséghez való folyamodás pusztá ténye éppen arról vall, hogy a jogállamiság intézményrendszere az adott helyzetben csődöt mondott...” Varga Csaba, jogászprofesszor

A székelység kultúrnagykövete

Beszélgetés Haáz Sándorral, a szentegyházi gyermekfilharmónia alapító-igazgatójával

Gábor Áron-díjjal köszönte meg nemrég a Székely Nemzeti Tanács Haáz Sándor, a székelység egyik legismertebb kultúrnagykövetének számító szentegyházi „Fili” zenekarát és kórusát irányító zenetanár tevékenységét. A karnaggyal tiszta kamaszokról és közösségi léleképítésről is beszélgettünk.

– A magyar kulturális élet egyik legkitüntetettebb szereplőjének számít. Milyen viszonyban van a díjaival?

– Egyformán szeretem őket, hiszen egy közel 35 éves pálya különböző állomásait pontozzák. A legértékesebbnek talán a 2003-ban kapott Magyar Örökség-díjat tartom, de a legfrissebb, a Gábor Áron-díj is

a dolog, másképp aligha lett volna belőlem zenetanár.

– Tudatos választás volt a Szentegyházra kerülés?

– Részben. Mi még annak félelmében nevelkedtünk, hogy ha diplomázás után nem fogadod el a kihelyezést, munkanélküli maradsz, és földönfutó. Amikor 1978-

– Oktatási módszerei milyen mértékben követik a zenei stílusok változását?

– Kénytelen vagyok tudomásul venni, hogy a gyermekeknek egyre kisebb százaléka tud énekelni. Ritkultak a közös énekléssel záruló családi összejövetelek, otthon a tévé döntet vagy számítógépes hanggenerátor. Nagy öröömömre azonban a gyerekfilharmóniából származó fiatalok a közösségi megmozdulásokra, születésnapokra is kezdik visszahozni a hangszeres zenét. A „kiöregedett” filisek örömmel nézik, hogy a gyerekük részben reinkarnálja

inkább hozzák ezt az áldozatot, mintsem lemaradjanak egy svájci túrnéról.

– Egy-egy új darab elsajátítása milyen mértékben társul elméleti képzéssel, nemzetitudat-fejlesztéssel?

– Igyekszem nagyon sokrétűvé tenni a tanulási folyamatot. Nemcsak zeneelméleti, hangzástani, hangszerismereti kihívásokat fogalmazok meg, az is nagyon fontos, honnan ered az a zene, mit ábrázol, melyek a feldolgozási, hangszerelési kritériumaim. Nagyon érdekesek az ezekről szóló beszélgetések, közben jó tippeket is kapok. Kétségtelen, elsősorban a turnék erősítik, a taps keményíti a filit, de úgy tapasztaltam, a fegyelem és figyelem zenekari-kórusi változata különleges és élvezetes a gyerekek többsége számára. Ez magas fokú egymásra figyelést feltételez és alakít ki, hatalmas nevelő hatása van. Ennek folyamatos biztosítása számomra is nagy kihívás.

– A turnék ugyanakkor a közösségi együttlét „tanórát” is jelentik...

– Valóban, a kiszállásaink ugyanis korántsem azonosak egy-egy iskolakirándulással. A busz hasában, az utánfutóban utazó hangszerek, pódiumok, ruhák egyfajta hadviselésre induló csapat fegyverei, kellékei. Igyekszünk beleképzelni a honfoglalás, a hadviselés romantikus elemeit, amit főleg a kisebbek vesznek nagyon komolyan. De az is az együttélés fegyvelmeztségének kialakítását szolgálja, hogy a Filiben alakuló szerelmeknek is tekintettel kell lenniük, hogy körülöttük kicsik, testvérek, szomszédok ülnek. Nagyon izgalmas látni az önfegyelem tanulásának folyamatát, még ha időnként kiabálni is kell, szélsőséges esetben időlegesen kilöknöni egyiket-másikat a csapatból.

– Egy sztártársulat a repertoár összeállításánál az elvárásokra is tekintettel van. A Fili is?

– A repertoár szempontjából egyetlen korban sem tettem minőségi engedményeket. Hiába szabad ma mindent, nálunk csak azt szabad, amit megengedek. Ebben nagyon diktatórikus vagyok. Legyen ízléses, gyermekszintű, tőlünk soha senki ne várjon misét vagy oratóriumot. A kórus és zenekar elsődleges feladata ugyanis a közösségépítés és annak megéneklése. Ennek érdekében ma is van köztünk olyan gyerek, aki nem tud énekelni. A szülei viszont nagyon szeretnék, hogy közénk járjon, ő is élvezze a közösséget, s az évek során olyan csodában is volt már részem, hogy egyszer csak megnyílik az a gyerek, és a kórusnak is hasznos tagjává válik. A hasonló „mankós” gyereket pedig jó énekesek közé ágyazom.

– Látja már az utódját?

– Mi tagadás, sokat gondolkodom rajta, keresgélem. A fiaim nem jöhetnek szóba, de megértem őket, én sem voltam vevő az apám ruháira. Elsősorban azt figyelem, van-e környezetemben olyan ember, aki mindent hajlandó feltenni erre a közösségi feladatra. Ugyanakkor van-e emberi tartása, szakmai tudása. Humorérzéke, akarata. Képes-e hiteles lenni 140 gyermek előtt, a családok előtt. Mert itt megannyi családtagról van szó, a szülőkkel együtt érezzük a felelősségét annak, amit a gyermekfilharmónia fenntartása jelent. Én mindenesetre nagyon élvezem, hat-hét évet biztosan adnék még magamnak.

Csinta Samu

A Szentegyházi Filharmónia – otthoni terepen

nagyon melenget, hiszen éppen a székelység megfelelő képviseletének elismeréseként kaptuk. De most már kezdik túlzásba vinni a kitüntetésemet.

– Nagypapja múzeumalapító volt Székelyudvarhelyen, édesapja néprajzkutató Marosvásárhelyen. Ön hogyan menekült meg?

– Egyáltalán nem menekültem meg, sőt, azt hiszem, meglehetősen veretes helyet vívtam ki magamnak a néprajzos sorban. Mert hát a népdal is a néprajz része. Gyermekkoromból viszont hiányoztak a népdallal kapcsolatos élmények, a paraszti létezésvilág, pedig az ötvenes években még sok mindent fel lehetett volna szippantani. A falu hangulata azóta is életem meghatározó eleme, népdal szempontjából azonban a szüleim nem számítottak különösebben inspirációs vagy motivációs forrásnak. Nagypapám és apám is a néprajz tárgyi vonatkozásainak gyűjtője és feldolgozója volt elsősorban, előbbi a fából készült tárgyakra koncentrált, édesapámat pedig a népi ruha, a viselet érdekelt. Engem az anyai nagyanyám unszolására tereltek zenei pályára, miután századfordulós óvónőként zenei tehetséget vélt felfedezni bennem. Így aztán a gyermekkorom a hegedűórák és a gyakorlás körüli végeérhetetlen circusz jegyében telt. De úgy tűnik, beérett

ban végeztem a tanárképzőn, kiderült, hogy nem maradhatok Vásárhelyen. Maroszentgyörgyön nyílt volna lehetőség, de felmerült a család egyik székelyudvarhelyi ingatlana megmentésének szempontja, aminek érdekében apám azt tanácsolta, próbáljak meg Hargita megyébe kerülni. Székelyudvarhely is úgynevezett zárt város volt, Szentegyházasszafalu iskolájába viszont meghirdettek egy zenetanári helyet, s mivel centire ez a település volt a legközelebb Udvarhelyhez, ezt választottam.

– Mit talált 1978 őszén az akkor előszeretettel „levlahicázott” településen?

– Kádár Levente iskolaigazgató számára fontos volt egy új zenetanár odakerülése, mivel abban az évben alakították újra az ötvenes években megszűnt fúvószenekart. Párhuzamosan beindult az iskolai fúvósszenei tevékenység is. Nekünk is jutott néhány ki-selejtezt hangszer a kultúrháztól, meg néhány újonnan vásárolt is, így 1979-ben már tizennégy tagú együttes fújta – ma is pontosan ennyi tagot számlál a banda. A kitűnő együttes iskolai ünnepélyeken, hangulatteremtésben jeleskedik és a felnőtt együttes utánpótlását is remekül biztosítja. Rövidesen a vonósokat is a kezem alá adták. Mellékesen meg a tantestületi kollégáktól megtanultam tanítani, hiszen az egyetemről igen szegényes pedagógiai tudással érkeztem.

az ő gyerekkorukat, próbára jár, gyakorol. A ma már tévénező apukát nagyobb eséllyel lehet felállítani a fotelból, ha otthon együtt zenélhet a csemetéjével. Van egy négygyermekes családkunk, ahol az apuka a karmester, az anya és a kicsi lánya a kórusban énekel, a másik három gyermek pedig hegedül. Utóbbiak tudatosan úgy is ültek be a zenekarba, hogy kipróbálják, hogyan szól majd a „házifiliben”. Baráti társaságokról is tudok, ahol a filis harmóniák felidézése után elkezdnek népdalokat muzsikálni, énekelgetnek. Ezeken az estéken pedig meg van váltva a közösség. Tanári pályám legfontosabb eredményei közé sorolom ezeket a momentumokat.

– Hány fiatal kapta meg ezt az esélyt a közel negyven év folyamán?

– Több mint 1200-an fordultak meg a zenekarban és a kórusban. Az iskola tanulóinak egyharmada, hatvan gyermek énekel ma a kórusban. A zenekar érdekes módon a nagyobb, nyolcadikot végzett gyermekekből áll, sokan közülük érettségi utániak, egyetemisták is visszajárnak. Ez némi gondot okoz, mert foglalják a helyet a kisebbek előtt. A nagyokkal szembeni fegyelmi elvárások azonban változatlanok, nincs festett haj, tetkó, piercing, mert aki ezt nem vállalja és kiáll, azonnal van helyette másik. Így aztán szép tiszta kamaszaim vannak, akik

A valóság, amellyel holnap számolnia kell mindenkinek, bennünk él!

Tőkés László méltatása a Duna-díj átadásakor

Nincs könnyű dolga annak, aki a rendszerváltásról, a rendszerváltás hőseiről negyedszázad után mond méltató, értékelő beszédet. Huszonöt év alatt felnőtté váltak, akik akkor születtek, az ő számukra történelem az, amiről most beszélünk. Maguk a rendszerváltók viszont ma is aktív szereplői a közéletnek, s ami negyedszázada történt, az ő számukra előzménye és magyarázata mindannak, ami ma történik, tehát része a közéletnek.

Tőkés László, a romániai rendszerváltás elindítója is aktív részese a mindennapi politikának, és a társadalom, vagy az exponált politikai szereplők hajlamosak arra, hogy a napi eseményeket követve, hol így, hol úgy ítélik meg történelmi szerepét is. Érdemeinek elismeréseként kitüntetési például a román állam, majd a napi politika kicsinyes és elfogult nyomásának engedve a kitüntetés visszavonását kezdeményezi. Itt az ideje, hogy Temesvár esetében, a romániai rendszerváltás esetében is kimondjuk: a múlt nem változik!

Arra kérem Önöket, vegyenek részt velem együtt egy időutazásban, hogy élesen el tudjuk választani a maradó történelmi értékeket a változó politikai konstellációktól, és ez utóbbiakból származó ítéletektől. Ezért javaslom, hogy a kelet-európai rendszerváltás századik évfordulójaig ugorjunk előre. Addig, amikor a rendszerváltás idején született gyermekeknek az unokái alkotják a közvéleményt irányító bölcs középnyemzedéket. Azt a nemzedéket, amely felállítja majd a rendszerváltók centenáriumi emlékművét valahol Kelet-Európában. Talán Moszkvában, talán Varsóban vagy Gdanskban, talán Temesváron. A gondolat szárnyán, időutazóként érkezem – és kérem, érkezzenek Önök is velem – a jövő emlékművéhez. Három ember áll egymás mellett, egy talapzaton, épp annyi távolságra egymástól, hogy látható legyen: más-más értékeket jelenítettek meg, más-más belső indíték mozgatta őket. Az egyik közülük Mihail Szergejevics Gorbacsov. A rendszerváltók emlékművén ő a felvilágosult abszolutizmus kései megjelöltje, aki az abszolút hatalom birtokosaként akarta a közjót szolgáló reformokat, az átláthatóságot a cenzúra és a félelembe fagyott hallgatás helyett. A Német Demokratikus Köztársaság negyvenedik évfordulóján elmondott történelmi beszédével pedig kétségtelen, hozzájárult a berlini fal ledöntéséhez is. A második férfinak lengyel. Ő a nemzeti szabadság védelmének hagyományait őrző, önszerveződő közösség választott vezére: Lech Walesa. Az emlékmű tervezése során bizonyos felmerül majd a ma-

gyar 56 megjelenítése is, ám végül győz az alapgondolat, hogy a nyolcvanas évek végén aktív rendszerváltókat állítsák a talapzatra, akiket valamilyen klasszikus európai érték tett rendszerváltóvá, és ez által legyen az emlékmű ezen értékek hirdetője is.

Amúgy a harmadik szobor úgyis egy magyart ábrázol. Kelet-Európa utolsó diktatúrájának megbuktatóját, ilyen értelemben a kelet-európai rendszerváltás lezáróját, Tőkés Lászlót. A kis temesvári református gyülekezet lelkészeként nem rendelkezett hatalommal, nem állt mögötte egy olyan tömegszervezet, mint a lengyel Szolidaritás. Ő maga áll azonban egy olyan szilárd alapon, amelynél erősebbet elképzelni ma sem lehet. Ez az alap a Szentírás, ez az alap Jézus Krisztus evangéliuma, úgy, ahogyan azt a magyarságot is megtartó kálvini reformáció juttatta el magyaroknak, székelyeknek. A korabeli Európa magányos hősnek tekintette Tőkés Lászlót, aki egyedül fordult szembe Európa utolsó és egyben legkegyetlenebb diktatúrájával. Bár kétségtelen, hogy Tőkés László rendelkezett egy magányos hős minden erkölcsi, emberi adottságával: bátorsággal, hűséggel és ügyességgel, ám mégis azt kell mondanom, akik pusztán magányos hősnek tekintették, azok nyilván nem ismerték a kálvinizmus közösségteremtő és közösségmegtartó erejét, nem énekeltek együtt soha egy magyar református gyülekezettel a 90-dik genfi zsolnárt Szenczi Molnár Albert fordításában: „Tebenned bízunk eleitől fogva”.

Térjünk vissza a jövőből a jelenbe, és a mai helyzetünkről, közös feladatainkról is beszéljünk, de a vázolt centenáriumi távlat ismeretében immár. Annak tudatában, hogy a régi világ ma még élő, és Tőkés Lászlóra is sarat dobáló ügynökei a jövő emlékműnek még a gránittalapzatáig sem képesek elérni.

A változást követő években az erdélyi magyarság érdekeinek hiteles megjelenítése volt az első feladat. A jövő nemzedékek nehezen fogják érteni, hogy a diktatúra összeomlása után ez miért volt nehéz? Miért kellett keményen megküzdeni azért például, hogy az erdélyi magyar otthonokban magyarul szóljon a televízió, szolgálva a magyar műveltséget, a magyar nyelv ápolását, és a magyar nemzeti közösség mindennapjairól szóljon a legkisebb faluban is, ott is, ahol már szörványban, tört magyarsággal vagy kevert nyelven szólnak egymáshoz a még megmaradt magyarok. Attól a pillanattól, hogy 1992-ben a Magyarok III. Világtalálkozóján megfogalmazódik az „égi köldökszínór”, egy magyar televízió terve, amely összeköti a Kár-

pát-medence, majd a nagyvilág magyarságát, Tőkés László lelkes ösztönzője ennek, szorgalmazója, és az első adás pillanatától védelmezője a fiatal intézménynek a méltatlan támadásokkal szemben. Karácsony közeledik, természetes, hogy itt és most nemcsak 1989 karácsonyára emlékezünk, hanem 1992. december 24-re is, amikor délután tizenhét órákor, egy közvetítő kocsiból a Duna Televízió megkezdte műsorának sugárzását. Hogy ez megtörténhetett, abban elvülhetetlen érdeme volt Tőkés Lászlónak, nem véletlen hát, hogy Csoóri Sándor, majd Sára Sándor után, mátol ő is kitüntetettje a Duna-díjnak.

Befejezőként szólnunk kell a közeljövőről is. Vitán felül áll, hogy mindannyian autonómiát akarunk. Az esz-közeink: az érvek, a nemzetközi példák mindenki számára biztató gyakorlata, a közösségi akarat felmutatása, illetve a közösség kohéziójának erősítése. Látnunk kell azt is azonban, hogy ameddig mi a székelyek történelmi menetelését szervezzük az autonómia felé, addig Bukarestben egyre élesebben bontakozik ki az a hatalmi szándék, amely a székely székek emlékét végképp eltörölné, és Székelyföldet egy román többségű régióba olvasztaná. A mai nap legégetőbb kérdése: meg tudjuk-e ezt állítani? A válasz: igen. Mindössze ahhoz az erkölcsi erőhöz kell visszanyúlnunk, amely a romániai forradalmat huszonöt éve Temesvárról elindította, és kimondani, realitásnak lenni annyit jelent, hogy képesek vagyunk alakítani a holnap valóságát. Mert a valóság, amellyel holnap számolnia kell mindenkinek, bennünk él.

A rendszerváltók szobrának gránittalapzata megvan már valahol, egy európai sziklába ágyazottan várja a kőfaragókat, akik a már benne rejlő formát láthatóvá teszik. A rendszerváltás centenáriumi emlékműve mi nem, de a ma élő leg-

Tőkés László átveszi a Duna Televízió díját
Dobos Menyhért vezérigazgatótól

ifjabb nemzedék megéri. Számukra és utódaik számára a Duna Televízió, biztos vagyok benne, közvetíteni fogja egyenes adásban a centenáriumi szoboravatást. És szeretném, ha ezt a kijelentést Önök elsősorban bizakodásként értékelnék, hogy jó irányba fog haladni a világ, hogy soha a diktatúra s a hidegháború sötétjébe nem süllyed vissza Európa, s szabad emberek szabad világa fölött az alapvető európai értékek őröknek majd, s a rendszerváltók gránittalakjai.

(Elhangzott 2014. december 13-án Torockón a Duna Házban, Tőkés László kitüntetése alkalmával.)

Izsák Balázs

➤ „Szinte biztos sikert arat az olyan erőszakmentesen végigvitt polgári engedetlenségi akció, amelyhez sokan csatlakoznak.” ➤

Gene Sharp

Az 1902-es Székely Kongresszus száz év távlatából

A Székely Kongresszus összehívását széles körű és intenzív szervezőmunka előzte meg. A szervezésben a legnagyobb szerepet az Országos Magyar Gazdasági Egyesület (OMGE) vállalta, amelynek akkor Dessewffy Aurél gróf volt az elnöke, az OMGE mellett a kongresszus szervezésében és lebonyolításában részt vett a budapesti székely Székely Egyesület, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület (EMKE), a marosvásárhelyi Kereskedelmi és Iparkamara, valamint a marosvásárhelyi Székely Társaság. Bekapcsolódott a szervezésbe Csík, Háromszék, Maros-Torda és Udvarhely megye törvényhatósága, s az előkészítésben segítettek a megyék gazdasági egyesületei.

A szándék komolyságáról sokat elárul, hogy a szervező egyesület általában az illető elnök vagy alelnök képviselte Csíktusnádon. A kongresszus öt elnöksége, illetve rendezőbizottsága neves személyiségekből állt. Köztük volt Bedő Albert erdőmérnök, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, a Székely Egyesület elnöke, gróf Bély Ákos, az EMKE elnöke, dr. Kömöczy József, a marosvásárhelyi Székely Társaság elnöke, Tauszik B. Hugó, a marosvásárhelyi Kereskedelmi és Iparkamara elnöke, és gróf Zselenski Róbert, az OMGE alelnöke. A rendezők között ismert neveket találunk: Bartha Miklós függetlenségi párti politikus, neves publicista, Benedek Elek író, szerkesztő, Jancsó Benedek történész, Sándor József, az EMKE (későbbi) elnöke és huszonhat országgyűlési képviselő. És nem utolsósorban dr. Bernády György, Marosvásárhely polgármestere. (...)

Visszatérve tulajdonképpen tárgyunkhoz, az 1902-es kongresszus történetéhez, Bedő Albert elnöki beszédéből idézzük az irányadó részeket. Eszerint: „A kivándorlás ügyét tárgyaló kongresszusnak a Székelyföldön való megtartása alkalmából az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, a Székely Egyesület, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület, a Marosvásárhelyi Kereskedelmi és Iparkamara és a Marosvásárhelyi Székely Társaság a kebeléből kiküldött bizottságok együttes tanácskozásai alapján abban egyeztek meg, hogy a Székelyföldön megtartandó kongresszust az öt testület együttesen rendezi, s annak működési köre, figyelemmel a székely nép közgazdasági helyzetére, terjesztessék ki mindazokra a földművelési, ipari, kereskedelmi és közművelődési kérdésekre, amelyeknek törvényhozási, kormányzati vagy társadalmi úton való megoldása alkalmas lehet a székely nép mai

szenvedő helyzetének javítására s kivándorlásának csökkentésére.”

A kongresszus célját tehát abban foglalhatjuk össze, hogy a magyar kormány és a politika segítségével szándékozott nyújtani a székely magyarságnak a gazdasági élet korszerűsítéséhez.

Következésképpen a Székelyföld helyzetét öt szakosztályban elemezték és vitatták meg: az első a mezőgazdaság, az állattenyésztés, az erdészet és a bányászat tárgykörét ölelte fel; a második az ipar, a kereskedelem, a munkaügy és a közlekedés ügyével foglalkozott; a harmadiknak a birtokpolitika és a hitelügy volt a tárgya, a negyedik a közművelődés, az oktatás, valamint a közegészség helyzetét vette górcső alá, míg az ötödik a kivándorlás gazdasági-társadalmi hátterét igyekezett megvilágítani.

Említettük már, hogy a közvélemény figyelmét a XIX. század végén főként a székelység kivándorlása ragadta meg. Ez a kérdés, bár külön az ötödik szakosztály napirendjén szerepelt, valójában a tanácskozások központi tárgya volt. Bedő Albert megnyitó beszédében – mint már említettük – „a kivándorlás ügyét tárgyaló kongresszus”-ról szólt, annak hangsúlyozásával, hogy a rendezvény a kérdés okainak felderítésére összpontosítja figyelmét.

Az 1902-es kongresszuson felvetődött számos kérdés száz év múltán is érvényes – a megváltozott viszonyok ellenére. Először is ilyen a kivándorlás-elvándorlás, amelynek okai közt szembetűnő hasonlóságok figyelhetők meg. Ám a különbségek is feltűnnek. A XIX. század végén és a XX. század elején folyamatosan növekvő, évi tíz ezrelék körüli szaporodást felmutató népesség volt a jellemző, míg száz év múltán a negatív trendre váltott népesedést az elvándorlás is asapstja.

A kivándorlás-elvándorlás bonnyolult, összetett kérdés. Ennek hátterében a kongresszus idején a „székelykérdés” állt, amely egyszerre volt közgazdasági, társadalmi és erkölcsi jellegű. De nem érthetnénk meg a dolog lényegét, ha nem vennénk tekintetbe a székely gazdaság és társadalom adott helyzetét. Előjáróban elég arra hivatkoznunk, hogy a Székelyföld 581 536 fős lakosságából 486 365 ember, az össznépesség 83,63%-a őstermelő, azaz földművelő és állattenyésztő, valamint erdőgazda volt. Ezért is érthető, hogy a kongresszus többet foglalkozott az agrárnépesség helyzetével, a faluval, mint más foglalkozási ágakkal. Azonban mielőtt a gazdaság szektorainak ismertetésébe bocsátkoznánk, lássuk röviden:

milyen volt a Székelyföld általános közgazdasági helyzete a kongresszus tükrében? (...)

Száz év távlatából úgy látjuk, hogy a válság a XIX-XX. század fordulóján a Székelyföldön egyszerre volt gazdasági-társadalmi és lelki-szellemi természetű. Ha szabad így fogalmazni – természetesen sarkítva –, a hagyományos székely világ és a modernizáció ütközött meg, konfrontálódott.

Az első, úgynevezett őstermeléssel – földműveléssel, állattenyésztéssel, erdészettel – foglalkozó szakosztály előadásait elemezve, azok megállapításaira figyelve, valamint az újabb kutatásokat is hasznosítva megállapíthatjuk: a XIX. és a XX. század fordulóján azért vált súlyossá a társadalom gazdasági

szegény családi gazdaságok megélhetési forrásához nagymértékben járultak hozzá az állattenyésztés feltételeinek megteremtésével.

Csakhoggy éppen a XIX. század végén gyorsult fel az addig közösen használt legelők és erdők arányosítása a magánbirtokhoz; a száz holdnál többel részesedők kiszakították a közös használatból az őket illető részeket. A közlegelők és közerdők aránya lecsökkent, s ami súlyosabban esett a latba: az összes gazdaságnak mintegy fele kiszorult a közbirtok használatából, s ezzel a családi kisgazdaság fő támasza, az állattenyésztés mély válságba került. Az a székelykérdés, amely a kongresszus figyelmét lekötötte, voltaképpen ennek a szegény székelységnek a válságosra fordult

kell fejlesztenünk a Székelyföldön” – olvashatjuk az egyik szakelőadásban. Az előadó, Siklód István a gyáripár fejlesztése által vélte „megmenthetőnek” a székelységet. Ám a közgazdasági gondolkodás, amelyet az iparfejlesztéssel kapcsolatban képviselt, bizonyosan már abban az időben is részben korszerűtlen volt: szerinte nem kívánatos a Székelyföldön „idegen vállalkozó”, mert „csak az az ipar lesz igazán székelyipar, amelynek nemcsak munkásai, hanem vállalkozói is székelyek”. Úgy látta, hogy nem idegen vállalkozók betelepítésével, hanem a helyi erők állami támogatása által teremthető ipar a Székelyföldön.

Az előadó a tőkét a magyar államtól remélte, hiszen a Székely-

Az 1902-es Székely kongresszus szervezői (archív felvétel)

helyzete, s azért fokozódtak a feszültségek, mert a sok archaikus elemet őrző családi kisgazdasági rendszer termelőmódját erősen „veszélyeztették” a modernizációval járó átalakulások, a terjeszkedő kapitalista viszonyok. (...) A Székelyföldön 1895-ben az összeírók 112 246 gazdaság közül 10 389 (9,25%) egy holdon aluli, szántófölddel egyáltalán nem rendelkező „gazdaságot” találtak, a szántófölddel is bíró egy holdon aluli gazdák száma 9380 (8,35%) volt. Vagyis az összes gazdaság 17,6%-a, azaz 19 769 kisgazdaságnak egyenkénti birtoka egy kataszteri holdnál, fél hektárnál kisebb területű volt. Az egy-öt holdas gazdák száma 33 086-ra rúgott, az összes gazdaság 29,47%-át tette ki. És az egy-tíz holdas gazdákat is valóban a „nagy többséghez” kell sorolnunk. (...)

A fentiek a magántulajdonban levő földbirtokra vonatkoztak. Lássuk a Székelyföldön rendkívül nagy kiterjedésű és a gazdasági életben igen fontos szerepű közbirtok helyzetét is!

A hivatalos statisztika 1894-ben a Székelyföldön 156 522 hold közbirtokosi és községi legelőt, valamint 668 985 hold közös birtoklású erdőt tartott nyilván. Ezek a számok azért fontosak, mert a

helyzetéből adódott. A belterjesség számára lehetetlen volt, a külterjes állattenyésztés feltételei pedig megromlottak. A birtoktulajdon rendszerezésével a legkisebb gazdaságok létalapja megrendült.

A kongresszus egyik előadója, Incze István mérnök ezeket mondta erről: „Tagadni nem lehet, hogy tagosítás folytán az egy-két holdas birtokosok legnagyobb része leszorul a megélhetés teréről, és éppen ezek szolgáltatják a kivándorlás legnagyobb kontingensét.” (...)

Az elnökölő Tauszik B. Hugó szerint eddig a székelységet elhanyagolták a kormányok; most azonban lehetőség nyílik arra, hogy a kormányzatnak javaslatokat tegyenek az ipar és a kereskedelem fejlesztésére, mert erre van a „székelységnek a legnagyobb szüksége.” Aztán szakelőadók sorra elemezték a különböző iparágak helyzetét: a faipart, a fonó- és szövőipart, a kőipart, az agyagipart. Az elemzések rámutattak a székelyföldi ipar elmaradottságára, különösen a gyáripár rendkívüli lemaradására – a követelményekhez és a lehetőségekhez viszonyítva. „A kézműipar a múlté. A jelen s jövő életképes ipara a gyáripár. Ha élet-

földön – mint más elemzők hangsúlyozták – hiányzott a kellő pénz. Abban viszont alighanem helyes véleményt képviselt Siklód István, hogy az iparfejlesztés sorrendjében az olyan iparágaknak kellene elsőbbséget adni, amelyekben a székely népnek a legtöbb hagyománya van, így a fonó- és szövőiparnak, agyag- és kőiparnak, illetve „amelyek legnagyobb mértékben vannak hatással a közgazdaság ágaira”, vagyis a földművelés fejlesztésének, az erdőgazdaságnak, valamint a faipar különböző ágazatainak.

Sokat foglalkozott a kongresszus a vasúttal, s elmarasztalta a kormányzatot azért, mert elhanyagolta a Székelyföldön a vasutak kiépítését, illetve hogy későn és akkor sem megfelelő határozottsággal kezdeményezte a székely vasutak megépítését.

Ismeretes, hogy az 1867 és 1873 közötti erdélyi nagy vasútépítő korszakban a Székelyföld csak egy szárnyvasutat kapott, nevezetesen Székelykocsárd és Marosvásárhely között, amelyet 1886-ban hosszabbítottak meg Szászrégenig. A Nagyküküllő völgyét 1888-ban kapcsolta be az erdélyi fővasúthoz

(folytatás a 9. oldalon)

Egyed Ákos

„A polgári hatóságokkal szembeni engedetlenséget, amennyiben a hatóságok követeléseit ellenkezik a helyes lelkiismerettel, az Isten szolgálata és a politikai közösség szolgálata közötti megkülönböztetés igazolja.”

Magyar Katolikus Lexikon

Nevében a sorsa

A III. Székely Kongresszus elé

Az elmúlt évtized székelyföldi eseményei nyilvánvalóvá tették, hogy a székelység és Székelyföld számára az autonómia jelenti a jövőt. A marosvásárhelyi Székely Szabadság Napja, majd a Székelyek Nagy Menetelése nyilvánvalóvá tette, hogy a székelyek autonómiatörekvése mögött megkérdőjelezhetetlenül ott áll az egész székely társadalom. Nyilvánvalóvá vált az is, hogy egy ilyen célért képesek összefogni akár az egymással vitázó magyar politikai pártok, és megteremthető az autonómia kivívásához szükséges egység.

Darvas Kozma József pápai káplán, címzetes esperes javaslatot tett egy székely kongresszus összehívására. Kezdeményezése azért fontos, mert egy társadalmi igényt fogalmazott meg az együttgondolkodásra, az együttcselekvésre az autonóm Székelyföldért, amely méltó folytatása lehet a Székelyek Nagy Menetelésének, illetve kiegészítése a székely önkormányzatok folyamatos és nehéz küzdelmének Székelyföld önálló régióként való elismertetéséért és autonómiájáért.

Az igényt az együttgondolkodásra jelzik az olyan, egyre gyakrabban megfogalmazott kérdések, amelyekre nem a politikusoknak kell válaszokat keresniük. Megtudna-e élni saját erőforrásaiból az autonóm Székelyföld? Egyáltalán jelenti-e az autonómia a teljes gazdasági önállóságot? Mi ebben a pillanatban a régió valós gazdasági helyzete? Milyenek a tulajdonviszonyok, azaz Székelyföld értékei milyen arányban vannak helyi tulajdonban? Milyen regionális szintű gazdaságpolitika lendíthetné fel Székelyföldet? Mit lehetne tenni a mezőgazdaság, az idegenforgalom, az ipar, az infrastrukturális fejlesztés, a környezetvédelem területén már a jelenlegi viszonyok között, és mi az, ami autonómia nélkül nem valósítható meg? Mit kell tenni azért, hogy a gazdasági fejlődés ne változtassa meg Székelyföld arculatát, megmaradjon a regionális identitása, sőt ez erősödjön a jövőben? Mit kell tenni a székely közösségi identitás reneszánszáért, a székelyek hazatéréséért a nagyvilágból? Meg lehet-e fordítani a negatív demográfiai trendeket? Milyen számszerű adatokra, és milyen koncepciókra lehet építeni a majdani autonóm Székelyföld szakpolitikáit? Van-e elegendő szellemi nyersanyag, szellemi erőforrás ehhez az építkezéshez? Hogyan kell ezekkel gazdálkodni? Milyen eszközöket kínál az autonómiaküzdelemhez a nemzetközi és a közösségi jog? Milyen lesz a jogszolgáltatás Székelyföldön, és milyen ma? Hogyan kell viszonyulni az autonómiák Európában/ a nagyvilágban kialakult gyakorlataihoz? Mit lehet a jelenlegi román jogi keretek-

ről mondani az autonómia szemszögéből? Hát a román alkotmányról vagy az alkotmánymódosításról?

Természetes, hogy a feladatot nem kell szigorúan értelmezni. Aki csak „nyersanyagot” hoz azok számára, akik a fenti kérdésekre keresik a választ, annak a munkája is hasznos, és előrevisz. A Kongresszusnak szólnia kell a múlttól is, Székelyföld és a székelyek történelméről, hogy a felvetett kérdéseket, a válaszokat történelmi távlatba is el lehessen helyezni.

A III. Székely Kongresszust azzal a szándékkal kell összehívni, hogy az folytatása legyen az 1902-ben megtartott Tusnádfürdői Székely Kongresszusnak, illetve a 2002-ben megtartott centenáriumi konferenciának, amelyet megillet a II. Székely Kongresszus megnevezés.

Célként kell megfogalmaznunk a szakmai elitek, az alkotó értelmiség bevonását az autonómiaküzdelembe. A fiatal kutatók motiválását, és a jövőbeli Székely Tudományos Akadémia szellemi megalapozását.

Eddig elmondhattuk, hogy autonómiatörekvésünk a székelyek akaratára és elszántságára épül, most hozzá akarjuk tenni ezekhez a tudást, a szellem fegyvereit.

Ha a Sapientia Tudományegyetem és a Székely Nemzeti Tanács közösen hirdeti meg a fenti kérdésekre válaszokat kereső III. Székely Kongresszust, akkor előbbi a magas szintű szakmai megközelítést szavatolná, utóbbi az „autonómiamozgalom védjegyét” adná a Kongresszushoz. Természetes, hogy a szimbolikus dimenzión

túli, a gyakorlati feladatokat is elvégzi mindenki a közös megegyezéssel létrehozott szervezőbizottságban.

Mérlegelni lehet a párhuzamos helyszínek lehetőségét, Marosvásárhelyen, Csíkszeredában és/vagy Sepsiszentgyörgyön. Erre akkor kerülhet sor, ha a résztvevők nagy száma ezt indokoltá teszi. Ez esetben egyes szakterületeknek megfelelő szekciók kerülnének át a másik két központba. Amennyiben internetes egyenes adásban is gondolkozunk, akkor mindhárom helyszínen lehetne gondoskodni külön termekről, ahol kivetítőn követhetők legyenek a távolabbi helyszínek előadásai.

A III. Székely Kongresszus megszervezésével hagyományt teremthetünk, bővíthetjük az autonómia eszköztárát, felelevenítve egy, a székelyek történelmében gyökerező fogalmat, a „Székely Kongresszust”. Nomen est omen: azaz nevében

Izsák Balázs

Az 1902-es Székely Kongresszus száz év távlatából

(folytatás a 8. oldalról)

a Héjjasfalva–Székelyudvarhely között megépült vaspálya. Aztán nagy késéssel, 1891-ben megnyílt a Brassó–Sepsiszentgyörgy–Kézdivásárhely közötti pályaszakas, 1897-ben pedig a Sepsiszentgyörgyöt Csíkszeredával összekötő rész, s abban az évben a gyimesvölgyi vasút. Ezek azonban csak helyi jellegű vonalak voltak mindaddig, amíg a XX. század első évtizedében létrejött az úgynevezett körvasút (Szászrégen–Déda; Madéfalva–Gyergyószentmiklós–Déda szakaszokkal).

Az 1902-es kongresszus konkrét javaslatokat tett a székely vasúthálózat bővítésére, többek közt a Székelyudvarhely–Csíkszereda szakasz megépítésére, amely azonban azóta sem valósult meg.

Szólnunk kell arról, hogy a székely agrártársadalom válsága – mert arról van szó – nem hagyta érintetlenül a hagyományos életmódot és a közerkölcsöket, mindez pedig az agrárközösségek kohézióját gyengítette. Gyengülően volt, de korántsem szűnt meg a Szülőföld vonzása. Erről a közművelődési és közegészségügyi szakosztályban Kozma Ferenc tartott előadást A székely nép szociológiai és néprajzi szempontból címmel. A neves előadó utalt a régi székely autonómiában érvényben volt jogszokásokra, amelyek hozzájárultak ahhoz, hogy a székely nép önfenntartásának biztosítékai „a sűrű népesség dacára is megvoltak”. Az újabb változások azonban kedvezőtlen módosulásokat hoz-

tak, különösen a köz- és a vallás-erkölcs terén: „Korcsmák népesedése versenyre kelt a szentegyházakéval. ... S mindezekből a hitéleti, családi, társadalmi és hazafiúi erények olyan hanyatlása észlelhető, aminek feltartóztatására és orvoslására minden hivatott tényezőnek összetett erővel kell hozzálátni.” A „nemzeti önérzet” csökkenéséről is szólt az előadó, s a hazafias nevelés fokozását javasolta. Jellemző a hivatkozása is: Gábor Áront, Bem tábornokot, a madéfalvi veszedelem szomorú eseményét lehet és kell szerinte az ifjúság között ismertté tenni.

A papi küldöttek beszámolóiból kiderült: a megtartó székely életmódon is rést ütött a hagyományos gazdálkodás és társadalom válsága.

Növekvőben volt az úgynevezett vadházasságok száma (ezt ma élet-társi kapcsolatnak szokás nevezni). Második erkölcsi kérdésként a részegeskedést említik, különösen a pálinkaivás térhódítását tartották veszélyesnek (manapság nyugodtan beszélhetünk az alkoholizmus terjedéséről). A felsőrákosi lelkész a kongresszuson azt jelentette: „A pálinkaivás borzasztó rohammal, vad indulattal terjed és sodor magával férfit, nőt, gyermeket.” Hanyatlóban volt a vallás-erkölcs is. Aligha vitatható, hogy mindezek a kérdések egy évszázad múltán is fennállnak, sőt, nagyobb mértékben vannak jelen falvainkban, városainkban. (...)

Mindent egybevetve: az 1902-es kongresszus hasznos munkát vég-

zett azzal, hogy számbavette a székelykérdés összetevőinek elemeit. Határozatainak nagy szerepe volt abban is, hogy a magyar kormányzat végre elhatározta: segíteni fogja a Székelyföld felzárkóztatását az ország fejlettebb vidékeihez.

Ennek jegyében – mint szó esett róla – látogatott a Székelyföldre Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, aki egyébként egyik kezdeményezője volt a kongresszus megszervezésének, s az ő útjával kezdődött meg a „székely akció” a határozatok (legalább részbeni) foganatosítása érdekében, amelyek voltak kétségtelen eredményei, de az első világháború kitérőre ennek gátat vetett.

Megjelent: Valóság 2013. I–VI. (részletek)

„A Székely Nemzeti Tanács a polgári engedetlenséget a küzdelem végső eszközének tekinti, amennyiben a képviseleti demokrácia hagyományos lehetőségei kimerültek, és Székelyföld területi integritása ezekkel már nem védhető meg.”

A Székely Nemzeti Tanács határozata 2011. november. 19.

Nyílt levél Markku Markkula Úrnak, a Régiók Bizottsága elnökének

Tisztelt Elnök Úr!

Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács és a Székely Nemzeti Tanács együttes ülésén két fontos, az Európai Unió regionális politikáját érintő kérelem fordul Önhöz, és az Ön által vezetett Régiók Bizottságához.

1. Az Európai Uniónak számos olyan régiója, illetve közigazgatási hatáskörökkel nem rendelkező földrajzi körzete van, amelyeket nemzeti, nyelvi, kulturális sajátosságok különböztetnek meg a velük szomszédos területektől. A helyi többséget alkotó, vagy jelentős számban ott élő nemzeti közösségek, amelyek az adott tagállamban számbeli kisebbségben vannak, és az állam azokat kisebbségként kezeli, régi európai kultúrák, nyelvek őrzői, és jelentős forrásai az Európai Unió és a szélesebb Európa kulturális, nyelvi sokszínűségének.

2013-ban az Unió több polgára egy polgári kezdeményezést indított el Kohéziós politika a régiók egyenlőségéért és a regionális kultúra fenntarthatóságáért címmel, és azzal a nyilvánított szándékkal, hogy az „Unió kohéziós politikája kezelje kiemelt figyelemmel azokat a régiókat, amelyeket nemzeti, etnikai, kulturális, vallási, nyelvi sajátosságok különböztetnek meg az őket körülvevő régióktól”.

Az Európai Bizottság azzal az érveléssel utasította el a kezdeményezést, hogy az „nyilvánvalóan kívül esik a Bizottság azon hatáskörén, hogy a Szerződések végrehajtásához uniós jogi aktusra irányuló javaslatot terjesszen elő”.

A Bizottság ezen indoklás fenntartása érdekében az Európai Unió működéséről szóló szerződés sajátos értelmezésébe is belement, több olyan állítást fogalmazva meg, amelyek az Unió kohéziós politikájára vonatkoznak, és amelyek nyilvánvalóan nem állják meg a helyüket. Ezért a kezdeményezők az Európai Unió Bíróságához fordultak, kérve a kezdeményezés elutasítására vonatkozó bizottsági határozat hatályon kívül helyezését, és a Bizottság

kötelezését a kezdeményezés bejegyzésére. A per folyamatban van, a Bíróság döntésére várunk.

Tisztelt Elnök Úr!

Teljesen függetlenül a fent említett per kimenetelétől, figyelembe véve az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés előírásait, úgy gondoljuk, hogy kétszeresen is sérültek az Régiók Bizottságának jogkörei. Először a 211/2011 számú, az Európai polgári kezdeményezésről szóló rendelet megalkotásakor, amely nincsen tekintet-

Committee of the Regions

tel a Régiók Bizottságának tanácsadói hatáskörére, másodsor, amikor a Bizottság a 13/159 számú, fent említett perben a szerződéseknek a regionális politikára vonatkozó előírásait önkényesen értelmezte, szintén a Régiók Bizottsága véleményének a kikérése nélkül.

Ezek figyelembevételével kérjük, Elnök úr, hogy a Régiók Bizottsága éljen az Európai Unió működéséről szóló szerződés 263-as cikke által biztosított lehetőséggel, és előjogainak megóvása érdekében forduljon az Európai Unió Bíróságához.

2. A Románia közepén elhelyezkedő Székelyföld önkormányzatai közül eddig 53 külön-külön azzal a kérelem fordult Románia kormányához és parlamentjéhez, az őket megválasztó helyi közösségek nevében, hogy tegyék lehetővé, hogy Székelyföld százötvenhárom önkormányzata egyetlen egységes és különálló közigazgatási egységet alkosson. Kérjük ugyanakkor, hogy ezt a közigazgatási egységet Székelyföldnek nevezzék, különleges, autonóm jogállást szavatoljon neki a törvény saját ügyeinek intézésére és az itt élő székely-magyar közösség önazonosságának meg-

őrzésére, és kéri, hogy anyanyelvük, a magyar nyelv – az állam nyelve mellett – hivatalos legyen ebben a közigazgatási egységben. A kérelmet magukba foglaló határozatokat az önkormányzatok eljuttatták az Európa Tanácsnak, az Európai Unióban a Régiók Bizottságának és az ENSZ Emberjogi Tanácsának is.

A határozatok elfogadásának előzménye, hogy Románia közigazgatási átalakítás előtt áll, és bár a kormány ígéretet tett arra, hogy tiszteletben fogja tartani Románia nemzetközi kötelezettségvállalásait, mégis egy olyan tervet tett közzé, amely betagolná Székelyföldet egy olyan közigazgatási régióba, amelyben a székelység részaránya mindössze 29%, míg Székelyföldön ez az arány 75%. A tervezett intézkedés sérti a Kisebbségi Keretegyezménynek, de a Kisebbségi vagy Regionális Nyelvek Európai Chartájának előírásait is.

Nincs összhangban ez a tervezet az Európai Unió kohéziós politikájával sem. A fent említett közigazgatási régió, amely hat megyét foglalna magába az Unió egyik NUTS II régiója is egyben. A statisztikai célú területi egységekre vonatkozó 1059/2003/EK számú rendelet előírása is kimondja, hogy a NUTS területi egységek kialakításánál figyelembe kell venni a társadalmi-gazdasági, történelmi, kulturális körülményeket is. Ezek a területi egységek eszközei az Unió kohéziós politikájának, amely nem használható fegyverként a tagállamok területén élő, a többségtől eltérő nyelvű és kultúrájú népek ellen.

Mi több, az Unió 1059/2003 számú, a statisztikai célú területi egységek nomenklatúrájának (NUTS) létrehozásáról szóló rendelete leszögezi, hogy ezeket a régiókat úgy kell kialakítani, hogy azok tükrözzék „a gazdasági, társadalmi, történelmi, kulturális, földrajzi vagy környezeti körülményeket.” Ennek az előírásnak a figyelembevételével lett önálló NUTS II régió Dél-Tirol, Valle d'Aosta, Friuli-Venezia Giulia, Korzika, Szardínia, Katalónia,

Baszkföld, Galícia, Frízföld, Bretagne. Románia az egyetlen olyan ország az Európai Unióban, amely a történelmi, kulturális, földrajzi követelményeket figyelmen kívül hagyta, és Székelyföldet belekényszerítette egy olyan régióba, ahol az egy tömbben élő, Székelyföldön 75%-os többséget alkotó székely-magyar közösség részaránya 30% alatt van, s hasonló módon járt el az ország nyugati határa mentén fekvő, magyar többségű Partiummal is. A román kormány jelenlegi közigazgatási átszervezési tervszerve Székelyföld és Partium helyzetét tovább rontaná. Ahelyett, hogy a közigazgatási átszervezést a fent említett dokumentumok szellemében valósítaná meg, majd az új közigazgatási egységekhez igazítaná NUTS II régiókat is, az 1059/2003 számú rendelet előírásaival ellentétes módon létrehozott NUTS II régiókat akarja közigazgatási hatáskörökkel felruházni, és fel akarja számolni véglegesen a történelmileg, kulturálisan, nyelviileg egységes Székelyföldet és Partiumot.

Az idézett uniós rendelet azt is kimondja, hogy a NUTS osztályozást nem szabad túl gyakran módosítani, annak hosszú távon stabilnak kell lennie. Az ország területi-közigazgatási átszervezése azonban egy jó alkalom, hogy a fent említett hiányosságok kiküszöbölésére, s ez által az új NUTS II régiókban a társadalmi kohézió, a régió lakóinak szolidaritása, nyelvi, kulturális, társadalmi és földrajzi egysége érvényesüljön és nem a román kormány asszimilációs politikai szándéka.

Ezek figyelembevételével kérjük, Elnök úr, a Régiók Bizottsága vitassa meg a székelyföldi önkormányzatok határozatait, véleményezze azokat, és kövesse figyelemmel a romániai közigazgatási átszervezés folyamatát.

Marosvásárhely, 2015. 06. 03.
az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács
és a Székely Nemzeti Tanács

Az Európai Unió intézményei aknázzák alá saját elveit és kezdeményezéseit

European
Free
Alliance

Az Európai Unió Törvényszéke eldöntötte, hogy a tagállamok belső közigazgatási határai fontosabbak, mint a regionális fejlődés.

Az Európai Szabad Szövetség aggodalmát fejezi ki az Európai Unió Törvényszékének (GCEU) egy döntésével kapcsolatban, amely egy olyan európai polgári kezdeményezésre vonatkozik, amely a nemzeti kisebbségek által lakott régiók fejlesztését kívánja előmozdítani.

Gyakorlatilag a Törvényszék megerősítette az Európai Bizottság eredeti, a polgári kezdeményezést elutasító döntését, azt állítva, hogy annak az előfeltétele, hogy a régiók hozzáférjenek az Európai Unió strukturális alapjaihoz, az, hogy a határai egybeessenek a tagállamok által megállapított közigazgatási határokkal.

Az úgy az Európai Unió Törvényszéke (GCEU) elé került, Izsák Balázs Árpád (a Székely Nemzeti Tanács elnöke) és Dabis Attila (Európai Szabad Szövetség belső munkatársa) keresetével, amely megfellebbezte a Bizottság döntését. Három

évvél később a Bíróság sajnos megerősítette azt a tényt, hogy az Európai Unió intézményei rendszeresen aláaknázzák saját alapelveiket és saját kezdeményezéseiket.

Dabis Attila szerint „...a gazdasági fejlődésben egy egyetemes konvergencia nem valósítható meg, ha ebből tudatosan kizárják azokat a régiókat, amelyeket nemzeti kisebbségek laknak, és figyelmen kívül hagyják azokat a gazdasági lemaradásokat, amelyben saját országaik hagyják őket”.

Mindamell, hogy üdvözölte a polgári kezdeményezés intézményét, amely lehetőséget kínált volna az uniós polgárainak, hogy részt vegyenek a közéletben, az Európai Szabad Szövetség emlékeztet, hogy a PK intézményét lealacsonyították és félrelékték. Jelen pillanatig hármat fogadtak be, a Bizottság hozzá nem értése és a politikai akarat hiánya miatt.

az Európai Szabad Szövetség (EFA) közleménye
2016. május 12.

„Soha nem szabad erőszakot alkalmazni, még válaszként sem az erőszakos fellépésre. A hatóságok esetleges erőszakos fellépéseivel szemben csak a passzív ellenállást (együttműködés megtagadása) tartjuk megengedettnek.”

A Székely Nemzeti Tanács határozata 2011. november 19.

A Székely Nemzeti Tanács kronológiája

(folytatás az előző lapszámból)

2009. január 8. Horia Grama képviselő, a Szociáldemokrata Párt Kovászna megyei elnöke szerint a magyar és a román közösség közötti együttműködés a térség gazdasági fejlődésének az alapja lehetne, hogy a székelyföldi autonómia kérdését napirendről le lehessen venni.

2009. január 22. Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke közleményében a Székelyföldi Önkormányzati Nagygyűlés megszervezését szorgalmazta, és Székelyföld autonómiájának ügyében együttműködésre szólította fel a székelyföldi önkormányzatokat, az RMDSZ és az MPP vezetőit.

2009. január 26. Hargita megye prefektusa felszólította a gyergyócsomafalvi önkormányzatot, hogy vonja vissza a rovásírásos helységnevtáblára vonatkozó határozatát.

2009. január 27. A Kovászna Megyei Tanács ülésére kitétték a székely zászlót, amelyet Codrin Munteanu kormány megbízott beiktatására el is távolítottak.

2009. január 29. Sepsiszentgyörgy önkormányzata elfogadta az autonómia népszavazás kiírásáról szóló határozattervezetet.

2009. január 29. A megyei törvényszék Sepsiszentgyörgyön tárgyalta a prefektúrának a sepsibükszádi tanács autonómia-határozata elleni keresetét.

2009. január 30. Izsák Balázs, az SZNT elnöke Marosvásárhelyen megbeszélést folytatott az EMNT elnökével, Tőkés Lászlóval.

2009. január 30. Dr. Kelemen András, a FIDESZ országgyűlési képviselője, a párt megfigyelője az SZNT által lebonyolított autonómia-népszavazáson, a Székely Nemzeti Tanács ügyében interpellált a magyar Országgyűlésben.

2009. január 31. A Hargita Megyei Prefektusi Hivatal a Törvényszéken támadta meg Csíkszereda, Székelyudvarhely, Borszék és Újszékely önkormányzatainak az autonómia népszavazással kapcsolatos határozatát.

2009. február 2. Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke megbeszélést folytatott Tőkés Lászlóval a székely autonómiatörekvéseiről.

2009. február 5. A Csíkszeredai Közigazgatási Bíróságon Gyergyószentmiklós, Gyergyóújfalu és Szentábrahám önkormányzatainak autonómia népszavazással kapcsolatos határozatát tárgyalták.

2009. február 5. Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke és Kincses Előd ügyvéd Sepsiszentgyörgyön tartott sajtótájékoztatót számoltak be az önkormányzatok által megszavazott autonómia referendumokkal kapcsolatos határozatoknak a sorsáról.

2009. február 8. Sepsiszentgyörgyön tiltakozó gyűlést tartottak a magyar intézményvezetők leváltása miatt és Székelyföld autonómiájáért.

2009. február 9. Kovászna megye új prefektusa a székely zászlónak a sepsiszentgyörgyi polgármesteri hivatalról való eltávolítását kéri.

2009. február 12. A Magyar Civil Szervezetek Erdélyi Szövetsége (MCISZESZ) az Erdélyi Magyar Konvent, vagyis a magyar civil társadalmat összefogó szervezet létrehozását javasolja, amelyre meghívást kapnának az egyházak, az RMDSZ, az EMNT, az SZNT, az MPP és a legfontosabb civil szervezetek vezetői.

2009. február 13. Székelyudvarhely önkormányzatának referendum kiírására vonatkozó határozatát bírósági úton semmisíttette meg Hargita megye prefektusa, ugyanilyen sorsra jutott Fenyéd és Újszékely önkormányzatai által elfogadott referendum-határozat is.

2009. február 20. Kovászna megye Prefektusi Hivatala bíróságon támadta meg a sepsiszentgyörgyi önkormányzat autonómia-referendum kiírásáról szóló határozatát.

2009. február 21. A Székely Nemzeti Tanács Állandó Bizottságának Marosvásárhelyen tartott ülésén döntöttek az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanácsból való kiválásról. A

határozat leszögezi, a Székely Nemzeti Tanács független, önálló közképviselő Székelyföld autonómiatörekvéseinek és a székely nép önrendelkezési akaratának. Nem tagja, nem része, nem alárendeltje sem most, sem a jövőben egyetlen más szervezetnek sem.

2009. március 2. Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke nyílt levélben kérte Markó Bélát, hogy az RMDSZ támogassa a március 15-re tervezett népszavazások kiírását Székelyföld autonómiájáért.

2009. március 3. Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke az autonómiáról tartott előadást a kovásznai Fábián Ernő Népfőiskolán.

2009. március 5. Megemmisíttette a törvényszék a csíkszeredai képviselőtestület autonómia népszavazással kapcsolatos határozatát.

2009. március 5. Maroshévízen ülésezett a Gyergyószéki Székely Tanács.

2009. március 14. A Székely Nemzeti Tanács elnöke a Magyar Polgári Párt első Országos Tanácsán mondott beszédében a székelyföldi önkormányzatok tisztségviselőitől a népszavazások folytatását kérte.

2009. március 15. Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke Marosvásárhelyen mondott beszédet az 1848-49-es forradalom és szabadságharc évfordulóján szervezett ünnepségen.

2009. március 18. Nyílt levélben figyelmeztette az RMDSZ-t Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke, hogy nem szabad kihagyni Marosszéket az autonóm Székelyföldből.

2009. március 19. A Hargita Megyei Törvényszék érvénytelenítette a borszéki önkormányzat területi autonó-

mia ügyében hozott határozatát. Az önkormányzat állt a fellebbezéstől.

2009. március 27. A torjai képviselőtestület leszavazta az autonómia népszavazás kiírásáról szóló határozattervezetet.

2009. március 30. A Kovászna megyei törvényszék érvénytelenítette a baróti városi képviselőtestület autonómia-népszavazásról hozott határozatát.

2009. március 31. A Székely Nemzeti Tanács nem fogadta el az EMNT meghívását az Erdélyi Magyar Egyeztető Fórumba (EMEF), mert nem ért egyet az RMDSZ és az EMNT megállapodásával.

2009. április 4. A Székely Nemzeti Tanács Állandó Bizottsága Sepsiszentgyörgyön tartotta ülését.

2009. május 1. Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke részt vett a Működő autonómiák Európában — Magyar autonómiatörekvések Erdélyben címmel az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács által Csíkszeredában szervezett nemzetközi konferencián.

2009. május 1. Makfalva Község Székely Tanácsa és a Székely Nemzeti Tanács első alkalommal szervezte meg Makfalván a székely majálist.

2009. május 9. A Székely Nemzeti Tanács küldötteinek egy csoportja megkoszorúzta az ompolygyepűi emlékművet, amely az 1848. október 24-én legyilkolt 700 magyarnak állít emléket.

2009. május 12. Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke által kezdeményezett Székelyföldi Önkormányzati Nagygyűlés összehívását a Magyar Összefogás listáját támogató szervezetek is felkarolták.

2009. május 15. A Székely Nemzeti Tanács kezdeményezte Székelyföld önálló internetes legfelső tartománynevének (domain), a .sic-nek a létrehozását, amire aláírás-gyűjtést is indított.

2009. május 15. Budapesten tartotta ötödik ülését a Kárpát-medencei Magyar Autonómia Tanács (KMAT), amelyen fő téma a határon túli magyarság autonómiatörekvéseinek támogatása volt.

2009. május 26. Az RMDSZ többségű nyáradszeredai képviselőtestület ötödik alkalommal sem hagyta jóvá az autonómia-népszavazás kiírásával kapcsolatos határozattervezetet.

2009. május 29. Maros megye prefektusa közigazgatási bíróságon támadta meg a makfalvi képviselőtestület autonómia népszavazással kapcsolatos határozatát.

2009. június 24. A Székely Nemzeti Tanács elnöke ismét felhívást tett közzé a Székelyföldi Önkormányzati Nagygyűlés összehívására.

2009. június 25. Az Erdélyi Magyar Egyeztető Fórum (EMEF) ülésén eldöntötték, hogy a Székely Nemzeti Tanács által kezdeményezett székelyföldi önkormányzati nagygyűlést az RMDSZ és az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács szeptember 5-ére Székelyudvarhelyre hívja össze.

2009. július 10. Megjelent a Csapó József által kidolgozott Székelyföld autonómiastatútumának háromnyelvű kiadványa, mint az első hivatalos székelyföldi termék.

2009. július 10. A Székely Nemzeti Tanács Állandó Bizottsága Sepsiszentgyörgyön ülésezett.

2009. július 11. Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke részt vett a Hargita megyei Kápolnásfalú I. falunapja keretében sorra kerülő Megyei Szervezetek Egyeztető Fórumának alakuló ülésén.

2009. július 13. A Székely Nemzeti Tanács Állandó Bizottsága közleményben szólította fel az állampolgárokat, hogy az őszi államfőválasztáson Székelyföld autonómiastatútumának román parlament általi elutasítására válaszképp érvénytelen szavazatokat adjanak le.

2009. július 13. A sepsiszentgyörgyi, vargyasi, illyefalvi és uzoni képviselőtestület autonómia-népszavazással kapcsolatos határozatainak a brassói fellebbviteli bíróság általi megsemmisítését követően a kezdeményezők úgy döntöttek, hogy a strasbourgi emberjogi bíróságon támadják meg az ítéletet.

2009. július 16. A Székely Nemzeti Tanács a tibeti vérengzésekre reagálva közleményben vállalt szolidaritást az ujjur néppel.

2009. július 17. A 20. Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktáborban a SZNT-t Izsák Balázs elnök és Ferencz Csaba alelnök képviselte.

2009. július 17. Sepsiszentgyörgy és Uzon önkormányzatainak határozatait, melyekben helyi referendumokat írtak ki Székelyföld autonómiájának ügyében, bírósági eljárással érvénytelenítették.

2009. július 20. Izsák Balázs, az SZNT elnöke elküldte meghívóját a székelyföldi önkormányzatok részére Székelyudvarhelyen, szeptember 5-én tartandó székely önkormányzati nagygyűlésre.

2009. július 23. Markó Béla sajtótájékoztatót jelentette ki, hogy a Székely Nemzeti Tanács és Izsák Balázs nem kezdeményezője és nem szervezője annak az önkormányzati nagygyűlésnek, amelyet az RMDSZ az Erdélyi Magyar Egyeztető Fórumon az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanáccsal közösen tervezett el, így nem mennek el a székelyudvarhelyi rendezvényre.

2009. július 23. Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke nyílt levelében válaszolt Markó Béla RMDSZ-elnök előző napi kijelentéseire.

2009. augusztus 15. A Székely Nemzeti Tanács Állandó Bizottsága marosvásárhelyi ülésének egyetlen napirendi pontja a Székelyföldi Önkormányzati Nagygyűlés megszervezése volt.

(folytatás a következő lapszámban)

➤ „A polgári engedetlenség minden lépését meg kell előznie a figyelmeztetésnek, a tömeges tiltakozás különböző jelképes formáinak (karszalag vagy kitűző viselése), és a mozgalom minden szakaszában késznek kell mutatkozni a tárgyalásra, amennyiben a hatalom erre készséget mutat.”

A Székely Nemzeti Tanács határozata 2011. november 19.

Határozat Székelyföld határait kijelölő mozgalom elindításáról

Tekintettel arra, hogy a Ditrói Székely Nemzetgyűlés megjelölte a történelmi székely székeket magában foglaló Székelyföld ideiglenes határait, úgy, ahogyan azok a Székely Nemzeti Tanács által elfogadott és Románia Parlamentjébe benyújtott Statútumban szerepelnek;

Tekintettel arra, hogy a fenti módon kijelölt terület azonos azzal a történelmi, kulturális, földrajzi tájegységgel, amelyet a székelység hagyományosan hazájának tart és Székelyföldnek nevez;

Figyelembe véve, hogy a végleges határok kijelölése csakis népszavazáson történhet, amelynek figyelembe kell vennie a szubszidiaritás elvét, és ennek megfelelően Székelyföld határaitól az itt élő közösségnek kell döntenie;

Figyelembe véve, hogy az így megjelölt, 730 km hosszúságú határ túlnyomórészt nyelvi és kulturális határ is, amely egy 13,500 km² nagyságú területet és 153 közigazgatási egységet (megyejogi várost, várost és községet) ölel fel, amelynek összlakossága 777 320 fő, amelyből szé-

kely-magyar 562 074 fő, azaz 72,31%;

Figyelembe véve, hogy a Kisebbségi és Regionális Nyelvek Európai Kartájának meghatározása szerint (a regionális nyelv használatának területe az a földrajzi körzet, ahol ez a nyelv olyan számú személy kifejezési eszköze, amely indokolja a Karta által előírt különböző védelmi és ösztönző intézkedések meghozatalát) a Ditrói Nemzetgyűlés által kijelölt határokkal rendelkező Székelyföldön belül a magyar nyelv regionális nyelvnek minősül, következképp a nemzetközi jogban is azonosítható jellegzetességgel bíró területről van szó;

a Székely Nemzeti Tanács
Állandó Bizottsága

ELHATÁROZZA

1. Következtesen ragaszkodik a Ditrói Székely Nemzetgyűlésen megjelölt határokhöz, és ezért mozgalmat indít ezek kijelölésére és népszerűsítésére. Ennek ér-

dekében jelen határozat függvényében nyilvánosságra hozza Székelyföld peremközsegeinek jegyzékét, amelyeknek külső határai Székelyföld határai is egyben.

2. Felkéri Székelyföld lakóit, a leghatározottabban lépjenek fel minden olyan kísérlet ellen, amely a fentiekben leírt határt, teljes egészében a kommunista diktatúra által létrehozott, és a székelység beolvasztását célzó, megyehatárokkal helyettesítené.

3. Felkéri Székelyföld lakóit, legyenek részesei ennek a mozgalomnak: latin betűs és rovásírásos feliratokat, Székelyföldre utaló jelképeket helyezzenek el ezen a határon, szervezzenek kirándulásokat, történelmi túrákat a határ kiemelkedő fontosságú, vagy nevezetesebb szakaszaira, és az eseményt is megörökítő jeleket helyezzenek el ott.

4. Szorgalmazza egy dokumentumfilm elkészítését Székelyföld határáról.

5. Szorgalmaz és támogat minden olyan kulturális és sporteseményt, amely jelen határozatban megjelölt célt előmozdítja.

Jövőt teremteni a szülőföldön

Vass Imre, Makfalva polgármestere beszédet mond a 2016-os székely majálison

Kedves vendégeink, tisztelt Hölgyeim és Uraim!

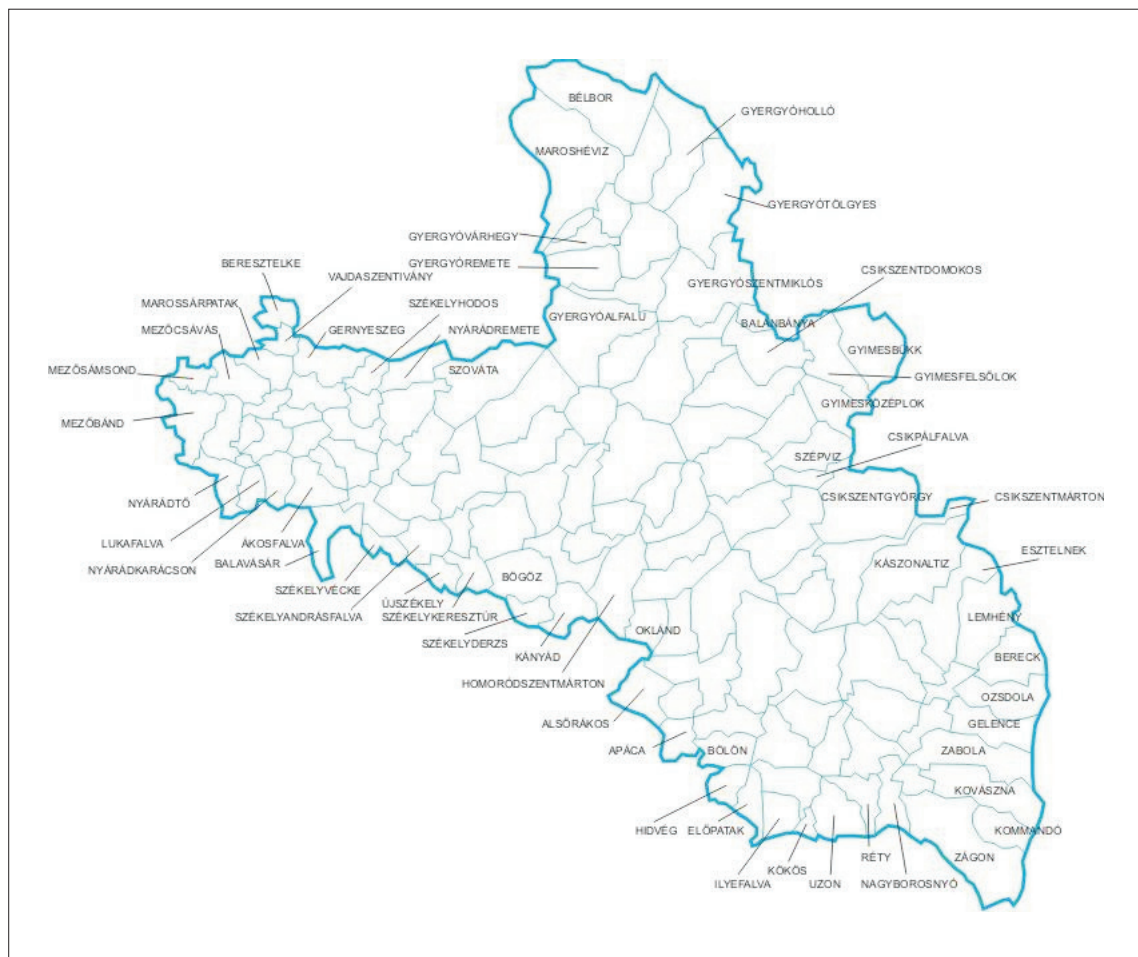
A nyolcadik Székely Majálison teljes biztonsággal ki merem mondani, sikerült az elmúlt évek során hagyományt teremteni. Egy olyan hagyományt, amely betöltötte és betölti azt a szerepet, amelyet a gondolat megszületésekor a szervezők szántak neki. Sikerült bevinni a köztudatba, hogy Székelyföld nem pusztán két megyéből áll, hanem Marosszék is őrzője a székely hagyományoknak, nélküle Székelyföldről beszélni többet nem lehet. A község közössége a majálisokon túl, az ünnepnapokon túl is fontos szerepet játszott abban, hogy ez így történjen. Itt került először a község háza homlokzatára a székely zászló Marosszéken, a Székelyek Nagy Menetelését megelőző időszakban a makfalvi szekérkaraván hívta fel a közfigyelmet a székelység nagy megmozdulására, Csókfalva, Atosfalva és Szentistván igazi neveinek felvállalása is arról szól, hogy az itt élő emberek vállalják a múltat, azaz képesek jövőt teremteni a szülőföldjükön.

Engedjék meg, hogy felidézzem, két évvel ezelőtt itt, ezen a helyen olvasta fel Kis Károly tiszteletes úr, Makfalva Székely Tanácsának elnöke, a második makfalvi felhívást. Ez a felhívás a székely önkormányzatokhoz szólt, azt kérve tőlük: „tegyék láthatóvá a nagyvilág számára, a székely falvak és városok egységes akarattal egyetlen, de különálló közigazgatási egységbe akarnak tartozni. Ez a közigazgatási egység viselje a Székelyföld nevet, egy szerves törvény szavatolja számára az autonómiát, és területén az állam nyelve mellett legyen hivatalos nyelv a magyar is”.

Amikor ez a felhívás elhangzott, akkor még mindössze négy önkormányzat fogadta el az előbb említett határozatot. Ebben a pillanatban eljutottunk a 62-ik határozathoz, ez év január 28-án Korond önkormányzata szavazott egyhangúlag az elfogadás mellett. Nincs kétségem afelől, hogy a második makfalvi felhívás ösztönzően hatott a székely önkormányzatokra. Makfalva Székely Tanácsa és a makfalvi önkormányzat nevében megerősítem, ennek a folyamatnak folytatódnia kell, hogy még az év vége előtt az autonómiának elkötelezett önkormányzatok száma túllépje a százat. Szeretném, ha ezt a célt mindenki jól értené. Nem arról van szó elsősorban, hogy minél nagyobb számokkal tudunk dobálózni, hanem arról, hogy a bukaresti hatalom és az európai fórumok továbbra is, folyamatosan kapják a székely falvak és városok üzenetét: egy közigazgatási egységbe akarnak tartozni, és meg akarják őrizni kultúrájukat, nyelvüket, hagyományukat.

A magam és a szervezők nevében jó mulatást, kellemes időtöltést kívánok minden résztvevőnek! Egyben arra kérek mindenkit, hogy ne feledje el, hogy a szórakozáson túl fontos üzenete is van a makfalvi majálisnak a székelyek és a nagyvilág számára. Ezt az üzenetet továbbadni olyan feladat, amely akkor kezdődik, amikor ez a nap véget ért, és a résztvevők az emlékével hazatérnek. Köszönöm, hogy meghallgattak, köszönöm, hogy megértettek.

Vass Imre
megbízott polgármester

Főszerkesztő: Ferenc Csaba
Szerkesztők: Gáspár Sándor, Tulit Attila
Fotó: Andory Aladics Zoltán, Ferenc Csaba, Fodor István, Hecser László
520009 - Sepsiszentgyörgy, Konsza Samu utca 21.
tel/fax: +40 267 318 180, office@sznt.ro; www.sznt.ro
Készült a T3 Kiadó nyomdájában Sepsiszentgyörgyön, 40000 példányban.
Megjelenik időszakosan a Siculitas Egyesület gondozásában.
Terjesztik a Székely Nemzeti Tanács széki és települési tanácsai.
ISSN 2247 - 9775, ISSN-L 2247 - 9775

Ez a lapszám a Székelyföldi Autonómia Alap támogatásával jelent meg.

Asociația Siculitas Egyesület
Lej: RO76 OTPV 3200 0036 0774 RO01
OTP Bank Románia - Marosvásárhely

